

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 12. IV aastakäik

TEATAJA

15. juunil 1929.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	” 1.50
Välismaale . . .	” 5.00
Poolaastas . . .	” 3.00

Toimetused:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk.	kr. 40.00
1/2 ”	” 22.00
1/4 ”	” 12.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Erapankade seisukord 1929. a. alul. Laevasõidu arendamisel aetagu ühtlast ning sihikindlat poliitikat. Puudusi meie sadama korraldusis ja nende kõrvaldamise võimalusi. Vekslivõlglaste allkirjaga varustatud veksliplangi edasiandmine. Püritolotunnistused Läti väliskaubanduses. Äriakendest. Kirjandus. Meie kaubabilansi passiviteedist. Eesti-Soome kaubalepingu ümber. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Välisbörssid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Erapankade seisukord 1929. a. alul.

Victor Poom.

Käesoleva aasta pankade seisukorda ei saa kergesti võrrelda 1928. aasta omaga ega otsida sealt 1928. aastale omast tõusu, mida siis hoo- gustasid välislaen ja reformiga liikuma pandud vabade summade rohkus. See tõusuaeg, mis algas 1927. a. keskel ja kestis 1928. a. keskpaigani, kujutas pankadele tegevusriikast kasvamise perioodi. Kuid sellele kalkuleerimatule arenemisele järgnes loomulik reaktsioon, millele seltsiv 1928. aasta halb viljasaak pani korruga kammitsasse kogu majanduselu. Igasugune kapitalide liikumine jäi seisma, pankade jooksvad ja hoiusummad ei näidanud enam tõusu, ja niisugune olukord kestab väheste muutustega seniajani. Aga kuna majandus just samal ajal nõudis erakorralist toetust, siis püüdsid pangad siin tulla appi, kasutades oma viimseid tagavarasid või krediidi võimalusi keskpanga juures ja välismaal. Seda näeme ka allpool laenude ja passivlaenude liikumises.

Eriti raske kuu oli jaanuari, osalt ka veebruarikuu, kus väljaveos tekkis suur tagasimineku ja teiselt poolt sissevedu, eriti seemnevili, nõudis erakorralist krediiti ja välisraha. Erapankadel oleks olnud raske üksinda kanda seisukorra survet, ja seepärast oli Pikalaenu Panga abi otsekoheste laenude ja riiklikkude fondide näol majanduse häda rahuldamiseks väga väärtuslik. See riiklik abi sel ajal, kui keskpank konjunktuuri arenemist silmas pidades uute krediitide avamisest loobub, ulatub kogusummas 5,7 miljoni krooni peale.

Mis puutub erapankade äriseisude arvulist külge, siis peegeldub arvete liikumises 1929. a. esimese veerandi jooksul teatud seisak. On selgesti näha, et jaanuarikuu, kus depressioon oli kõige teravam, pinevus oli tõesti suur: laenude seis tõusis maksimumini, kuna kassa ja hoiuarved langesid tunduvalt.

Aktiva.	31. detsembril 1928.	31. jaan. 1929.	28. veebr. 1929.	31. märts. 1929.
Kassa ja jooksvad arved	3.728	1.693	2.614	3.146
Välisraha ja -vekslid	8.496	9.935	10.853	12.085
Sisevekslid	24.475	25.054	24.824	24.779
Laenud	40.305	42.041	41.478	40.750
Garantiid	12.082	13.353	14.906	16.096
Korrespondendid	4.760	4.126	4.626	3.920

Passiva.	31. detš. 1928.	31. jaan. 1929.	28. veebr. 1929.	31. märts. 1929.
Kapital ja tagavarakapital . . .	7.940	8.399	8.398	8.432
Hoiusummad ja jooksvad arved	44.817	43.557	44.634	44.269
Rediskont ja võlaarved	18.484	20.683	21.300	22.963
Korrespondendid	13.545	13.811	13.539	12.568
Äriseis	105.599	108.162	111.666	114.339

Lähemal vaatlusel näeme, et pangad suutsid majanduselule tulla vastu vaid jaanuarini, andes 2,8 milj. krooni väärtuses uusi laene, kuid siin nähes suuri väljamakse jooksvatel arvetel (need langesid jaanuaris 44,8 milj. kr. pealt 43,6 milj. kr. peale) algasid teravat kokkutõmbamist sisevekslites ja laenudes: märtsi lõpul 65,5 milj. kr. jaanuarikuu 67,1 milj. kr. vastu, seega 150 miljoni sendiline krediitide piiramine kahe kuu jooksul, majanduse raskeimal ajal. Omalt poolt näitab see teatud painduvust pangakrediitides, mis võimaldas säärast piiramist; eelmiste aastate kestes tuli pankadel igatahes esimesel aasta veerandil oma krediite tõsta (tuh. kr.):

Aasta-veerand.	Lae-nud.	Sise-vekslid.	Välis-veksl.
1929. a.	+ 445	+ 304	+3.589
1928. a.	+ 6.198	+ 3.505	+ 1.200
1927. a.	+ 2.505	+ 77	+ 2.424
1926. a.	+ 1.221	+ 726	+ 181

Sisemaa laenud olid need, kus avaldus tagasitõmbumine, kuna kasv oli 749 tuh. kr. eelmise aasta 9,7 miljoni kr. vastu, kuid see tabel näitab ka, kuhu koondus pankade tegevus: välisvekslid osutasid suuremat kasvumist kui eelmistel aastatel. Välisveotööstuse vee peal hoidmiseks sel ajal, kui tööstused pidid ladudesse töötama väljasaatmise võimaluste puudumisel. Pank, mis seesuguse tööstusega seotud, sai diskondiks ettevõtelt tratte välismaa peale ja rediskonteeris selle omakorda välismaa pankades. Selle viimase toimingu on seotud ka rediskondi suur tõus võrreldes eelmiste aastatega (esimene veerand, tuh. kr.):

	Rediskont sisemaal.	Rediskont välismaal.	Võlaarved.
1929. a.	+243	+3.418	+818
1928. a.	+972	+1.209	— 91
1927. a.	+453	+1.903	+ 71
1926. a.		+495	— 41

Välisvekslite rediskondi kõrval on passivlaenudes järgmisel kohal võlaarved, s. t. peamiselt keskpangas konto-korrentarvetel krediidi kasutamine vastandina eelmiste aastate talitusviisile.

Tähendatud passivlaenud olid ka loomulikud, kuna summad jooksvatel ja hoiuarvetel näitasid langemise tendentsi. See on enam-vähem harilik

aasta esimesel veerandil, kuid käesoleval aastal sündis see teravamalt. Ka mahutustest korrespondent-arvetel ei leitud pääsu, kuna siin tuli ilmsiks üle miljoni krooniline tagasitõmbumine: jaan. — 13,8 milj. kr. ja märtsis 12,6 milj. kr. Need arved liikusid viimaste aastate esimesel veerandil järgmiselt (tuh. kr.):

	Jooksvad arved ja hoiusumm.	Korresp. passiva.	Korresp. aktiva.
1929. a.	— 548	— 977	— 840
1928. a.	+ 4.630	+ 2.112	— 342
1927. a.	— 125	+ 1.306	— 158
1926. a.	+ 516	+ 692	+ 312

Nagu viimane summastik näitab, püüti passiva korrespondentide arvete kahanemist reguleerida aktiva arvete najal, kuid iseloomustavaks jääb passiva korrespondentide summade tagasitõmbumine üldse ja eriti asjaolu, et see sündis kuu sees, kus „moratooriumi“ legend lähetati maailma. Ka teened majandusele ta raskel silmapilgul.

Pole huvita märkida, et vaatamata mõningatele kõrvalekaldumistele siiski ka käesoleva aasta arvete liikumine on väga sarnane 1927. ja 1926. a. samade kuude omale, ühtides isegi amplituudis. Nii oli liikumiste ulatus esimestel veeranditel (tuh. kr.):

	1929. a.	1927. a.	1926. a.
Kassa	— 582	— 1.220	— 769
Sisevekslid	+ 304	+ 77	+ 726
Välisvekslid	+ 3.589	+ 2.424	+ 181
Laenud	+ 445	+ 2.505	+ 1.221
Garantiid	+ 4.014	— 118	+ 670
Korrespond. akt.	— 840	— 158	+ 312
Hoiusummad	— 548	— 125	+ 516
Rediskont	+ 4.478	+ 2.853	+ 453
Korrespond. pass.	— 977	+ 1.306	+ 692
Äriseis	+ 8.740	+ 4.812	+ 3.537

Arvud järgnevate kuude eest puuduvad veel, kuid eelkõrvõtted tõendavad, et seisukorras on olemas teatud paranemine. Aprill oli veel seisaku kuu, kuid maikuu näis sündivat pööre. Avanev merisõit ja ekspordi võimalus tõi esimese kergemise raha juurevooluga väljasaadetud kaupade eest. Siis on loota raha juurevoolu suurenevast piimasaaduste väljaveost, samuti

saades lõppsummad metsa väljaveost vabanes metsa peale antud krediit pankades. Sisekaubanduses ei avane suuri võimalusi pankade seisukorra kergendamiseks ja üldisest konjunktuurist tingitud seisak peab siin veel paratamatult süvenema. Seni kasutati ostudeks veel endisi kogutud tagavarasid, kuid nende lõppemisel, — uuendamine võib sündida vaid uuel löikusel, — kaob seegi elavus. Seda tõendab see iseloomustav nähe, et praegu juba pangad, omades mõningad vabad summad, neid ei saa mahutada, kuna puuduvad ärivekslid.

Kuid väliskaubandusel on elustamisel suur tähtsus ja on kindel, et teravus pankade seisukorras seetõttu kindlasti möödub. Kuigi pankade arved järgnevatel kuudel ei näita tõusvat arenemist ja seisak kuni sügiseni iseloomustab raha-

turgu, on see täitsa loomulik meie majandusliku konstruktsiooni juures peale möödunud ikaldust.

Tähelepanuväärt on siiski, kui kiiresti meil olud võivad muutuda. Aasta tagasi võisime kirjutada pankade arenemisrikkast veerandaastast, kus „enneolematu ekspansioon, kus vekslid liikuma hakkasid ja rediskont kujunemisel“. Nüüd, aasta hiljem, näeme, et ühe saagi ebaõnnestavus meid võib suruda vastu seinale, ja seda isegi kohe peale reformide elustamisoperatsiooni. Väga tulus näpunäide meie majanduspoliitika juhtidele. Mitte ajutisi hädaabinõusid ei vaja meie majandus: — niisuguseid on ta juba küllalt näinud, kuna „mõtlemisaparaat“ algab meil töötamist alles otsekohese vajaduse puhul, jättes seega igale otsusele poolikuse pitsati. Ent millal asutakse tõsiselt, rahulikule tööle?

Laevasõidu arendamisel aetagu ühtlast ning sihikindlat poliitikat.

Ins. E. Masik.

Teatavasti on kaubalaevade juuresoetamine seotud suurte krediitide vajadusega. Maksab ju vähegi korralik keskmises suuruses ca 2000 dw. tonniline aurik vähemalt 200.000 kr., mille amortiseerimine on mõeldav vaid pikema aja jooksul. Kuna aga meie oma tramp-laevastikku peaksime suurendama aastas vähemalt 15.000 dw. tn. võrra [s. o. umb. 10.000 dr. reg.-tn.], siis on arusaadav, missuguste suurte krediitidega siin tuleb arvestada, kui soovitakse seda majandusala arendada täiesti kindlatel majanduslikudel põhimõtetel. Oleks täiesti lootusetu ja mõttetu arvata, et sel alal saaks läbi pikaajalise krediidita, eriti kui võtta arvesse meie üldist erakapitalide puudust, mis on otsekoheseks järelduseks möödunud sõjale ja revolutsioonile. Ka välisriikides, kus kapitale on rohkem, on kaubalaevastikke võidud soetada vaid krediitide abil, misjuures on harilikuks nähteks, et krediidid teevad võrreldes omakapitaliga 50—75 % vastavate laevastikkude väärtusest. Saksamaal näiteks, kus viimastel aastatel on käimas hoogne kaubalaevastiku ülesehitamine ja kus ka marga katastroofi kaudu kaotati oma kapitalid, on harilikuks nähteks, et krediidi summa tõuseb ülaltähendatud kõrgema määran. Ei võiks ka teisiti olla objektide suhtes, mille amortiseerimine kestab uute laevade juures keskmiselt 20 a. jooksul.

Kuna aga kaubalaevad peavad maailmameredel võistleva täiesti üheõiguslikult kõigi maade lippudega, siis on muidugi arusaadav, et laevade tegevuse majanduslikud tingimused peavad vastavates maades olema võrdsed. Et aga tähtsaimaks tingimuseks on krediidiküsimus, siis on arusaadav, et siin vajadus saada krediiti küllalt pikaks tähtajaks, küllalt suurel määral ja küllalt soodsas protsendiga tõuseb esikohale. Viimane ei peaks võimalikult ületama keskmist määra, mis on maksev teistes riikides.

Muidugi on kaubalaevastiku soetamisel ja tema kindlal majanduslikul arenemisel veel üks tähtis eritingimus — laevaäri tuleb ajada asjatundlikult ja vastavalt uuematele, sel ärialal väljakujunenud põhimõtetele, samuti kui laevade tehniline külg peab seisma ajanõuete kõrgusel. Sest viimaseid aastaid kestnud vilets laevasõidu konjunktuur on ägedas võistluses kutsunud ellu piinliku kulude kokkuhoiu ja tulude suurendamise vajaduse, mida võib edukalt viia läbi vaid ajakohase asjaajamise ja asjatundliku äri juhtimise kaudu. Seepärast peab selle majandusala arendamisel, kui viimane oleneb vastavatest asutistest, nagu see on võimalik krediitpoliitika juhtimisel, olema väga ettevaatlik. Ja seda mitte ainult üksiku laevaäri seisukohalt, vaid ka üldseisukohalt, sest selles rahvusvahelise ulatusega tegevuses võib üks äri oma tegevusega

ja sammudega tuua suurt kahju kõikidele, sama lipu all sõitvatele laevadele.

Ei tohi unustada, et praeguse aja laevaäri ei sarnane enam meil enne sõda tuntud purjelaevade kasutamisele, kus kapten oli samal ajal ka reeder; siis oli võimalus ühendada neid kaht ametit, kuna laevad tegid aastas vaid 1—3 reisi. Nüüd, mil aurikud teevad 10—20 reisi ja kus tuleb teha tegemist keeruliste ja mitmekesiste veolepingutega, sadamate ja laadimis-lossimistingimustega, laadungi õige arvestamisega, avariidega, kinnitusega, tehniliste küsimuste lahendamisega jne., eraldub ikka rohkem ja rohkem kapteni tegevus laevaäri juhtimisest. Viimane on omaette kaubanduslik ja tehniline ala, mis nõuab väga suuri kogemusi, ärimehelikkust ja asjatundmist vastavatel aladel. Seepärast näeme, et kaob silmapiirilt vähehaaval üksiklaev ühes üksikreederiga, andes maad laevade koondumisele reedereidesse, ka trampsõitude alal. Eriti viimased aastad oma ägeda võistlusega ja tegevuse ratsionaliseerimisega on selleks annud hoogu. Ka meie peame oma kaugesõidu laevasõidus selle põhimõtte võtma omaks, kui tahame, et meie laevad võiksid võistelda välislaevadega. See peab olema üheks sihtjooneks meie laevasõidu üldise poliitika juhtimisel. Muidugi ei tähenda see, et üksikreeder või üksiklaev peaks täiesti jääma kõrvale. Võib ju viimasest tihti kasvada tulevane reederei. Pealegi on ka alasad, kus üksikreeder siiski suudab midagi ära teha, nagu näiteks vähemates mootorpurjelaevades või ligi- ja kaugesõidu purjelaevades.

Kuid seejuures peab ikkagi olema eeldus arenemise ja koondumise poole tulevikus, pidades silmas rohkema arvu laevade koondumist ühte keskk kohta, kust tervet tegevust äri- liseks võib juhtida ja kust võib viia läbi ka prahtide mõjutamist.

Need ja mitmed teised küsimused näitavad, et meie laevasõidu arendamise poliitikas tuleb olla küllalt teadlik ja küllalt ettevaatlik, et ei korduks näited, nagu oleme näinud nii mõnelgi teisel majandusalal. See oleks aga kodumaa laevasõidule suureks hoobiks, kuna see on majandusala, kus mõistliku asjaajamise juures meil kindlasti oleksid laiemad arenemisvõimalused, sest et turg sel alal on ju peaaegu piiratu.

Nagu öeldud, võib meil riik teatavas mõttes mõjutada laevasõidu poliitikat selle kaudu, et

riigi summadest või laenuasutiste kaudu antakse krediiti ka laevasõidule. Nimelt on selleks võimalused laevasõidu laenufondi kaudu (seni küll koguni piiratud määral, kolme aasta jooksul kokku vaid 146.000 kr.), suuremal määral aga pikalaenupannga kaudu. Viimase asutise kaudu on alates 1928. a. algusest krediite laevasõidule antud deposiitsummadest 200.000 kr., panga summadest umb. 300.000 kr. ja käesolevaks aastaks on avatud valitsuse vastutulekul 7% laenukrediiti 300.000 kr. Kuna ka pangal oma summadest on laenuandmise võimalusi, siis näeme, et on tegemist võrdlemisi suurte summadega. Võib öelda, et pikalaenupank on seetõttu praegusel juhul meie laevasõidupoliitika suunanäitajaks ja juhiks. Ning pikalaenupannga juhatusel, nõukogul ja teataval määral ka hindamiskomisjonil lasub vastutus selle poliitika eest. Kahjuks peab aga märkima, et pikalaenupangal puudub peaaegu täielikult side vastavate kodumaa majandusringkondadega, mis peaaesjaliselt järgnes sellest, et teatavasti selle panga nõukogu ei moodustatud, nagu nägi ette L. Seppa kava, majandusringkondade esindajaist, vaid poliitiliste parteide esindajaist. Seega ei taha me muidugi öelda, nagu ei võiks viimaste hulgas olla vastavate alade põhjalikke tundjaid, kuid on siiski arusaadav, et selleks teataval määral eeldused puuduvad. Seejuures näib pank isegi soovivat saada lahti teatavast kaastõöst vastavate asjatundjate ringkondadega, milleks elavalt andis tõendust see, et käesoleval aastal valitsuse poolt panga käsutusse antud soodsama protsendiga krediiti on pank hakanud andma välja ilma, et ta oleks kuulunud ära isegi laevasõidu laenufondi komitee arvamist. Mainitud komitee, kus on esitatud vastavad ringkonnad, on nimelt seni otsustanud kõik soodustatud protsendiga laevasõidu laenu. Peaks küll olema õigustatud nõudmine, et laevasõidu laenu väljandmisel loodaks ühtlane kord, mis garanteeriks laenude otstarbekohase jaotamise, veel rohkem aga laevasõidu arendamise poliitikas küllaldase asjatundlikkuse ja sihikindluse.

Selleks peaks emba-kumba, kas soodustatud laenuid kõik juhtima laenukomitee kaudu või jällegi tulevikus pikalaenupannga nõukogu moodustamisel pidama silmas mitte poliitilisi parteisid, vaid meie majandusalasid, mille ülesehitamise kohta sel pangal on põhjapanev tähtsus. Viimane nõue on muidugi samal määral maksev ka kõigi teiste majandusalade kohta.

Puudusi meie sadama korraldusis ja nende kõrvaldamise võimalusi.

Juba kauemat aega on kaupmeeskonnas ja laevasõidu ringkonnis olnud kuulda nurinat selle kohta, et Tallinna sadamas kaupade toimetamine laevade juurest ladudesse või laeva talasitelt vooridele, samuti ka töö eratolliladudes, on liig kulukas ja et nendes töödes tuleb ette soovimata viivitusi. Vaatamata rahulolematusele, mis sel alal on tekkinud, pole suudetud asjasse tuua parandust, sest nende nähete kõrvaldamine ei seisa kaupmeeskonna võimuses, kuna tööde peale Tallinna sadamas on antud ainuõigus ülalnimetatud „Tallinna börsi ja sadama artellile“.

Et jõuda selgusele, kuivõrra põhjendatud on nurin ja etteheited sadamas valitseva korra kohta, võttis Kaubandus-tööstuskoda küsimuse lähemale uurimisele ja moodustas selleks erikomisjoni kaupmeeste, maaklerite ja laevaomanikkude esindajaist, kellel alaline kokkupuutumine nende töödega ning kes tunnevad ka selliste tööde korraldusi välismaail.

Selgitustöö tulemusena on Koda küsimuse kohta saanud järgmise pildi:

Tallinna sadamas on Tallinna tollivalitsuse ja Tallinna börsi ja sadama artelli vahel 26. veebruaril 1926. a. sõlmitud lepingu põhjal antud ainuõigus artellile peaaegu kõikide sadama tööde peale, mis on ühenduses kaupade toimetamisega laeva talasitelt kuni tolli- (ka era-) ladudesse ning sealt läbi kuni voorideni, samuti töödeks talasitelt kuni vagunini resp. voorideni või vastupidi (lepingu § 9). Nende tööde kohta on töötatud välja taksid, mis on kinnitatud rahaministri poolt 2. märtsil 1923. a. Lepingu kui ka takside põhjal kujuneb tööde käik Tallinna sadamas järgmiselt:

Kaubad, mis laevadega välismaalt kohale jõuavad, lähevad laevast välja:

a) tolliladudesse (kas riigi või era-), kusjuures laev annab kauba laevaruumist talasitele. Kauba laevast välja võtmisel märgib juuresolev tollivalve ära kollide arvu ja kirjutab voorimehe jaoks čeki, mille voorimees annab tollilaos kauba vastuvõtjale ametnikele. Kaupade laadimise töö laeva talasitelt adressaadi vooridele on aga artelli ainuõiguseks. Kaupade vooridelt mahalaadimine tolli- (ka era-) ladudes on samuti artelli ainuõigus. Artell peaks laeva juures tegema märkusi ka vigaste kollide kohta, kuid seda tegelikult ei tehta, vaid see sünnib harilikult alles laos.

Nende tööde juures on füüsiliseks tööks ta-

lasitelt kuni voorini ainuõigus antud artellile, kuna aga vastutus kaupade veol langeb adressaadile, sest et vedu sünnib adressaadi poolt. Voorimees annab kaubad laos ära čeki järele, mille andis välja tollivalve. On selge, et sarnase korra juures ei ole artellile antud ainuõigusel, füüsiliste tööde peale talasitelt voorini mingit mõtet.

b) Vagunitesse või vooridele ilma kaalumata (kui vastuvõtmine sünnib konossementi põhjal), kui kaubad üldse tollilattu ei lähe.

Ka sel juhul teostab kontrolli tollivalve, kuid ka on füüsilise töö ainuõigus — talasitelt vagunisse — antud artellile. Peaks olema arusaadav, et tollikontrolli hõlbustamise mõttes mingit tarvidust ei ole selle füüsilise töö ainuõiguse andmiseks artellile.

c) Vagunitesse või vooridele, kuid üle tolli kaalude, kail või talasitel

Sel juhul valmistab artell siinsamas kaalu-lehed, milleks iga kaalu juures on kuni 2 artelli kontrollööri; peale selle on veel juures tollivalve, rahvusvaheline kaalukontroll, kaupade vastuvõtja ja laeva-ohvitser. On selge, et tollikontrolli mõttes ei ole ka siin sugugi vajaline füüsiliste tööde ainuõigus artellil, kuigi tarviline on kaalulehtede valmistamine

Kaupade laadimisel laevadele, kui kaubad tulevad tollile alluvaist ladudest, maksab sama kord.

Peale riikliku tollilao on sadamas lubatud eratollilaod, mis seisavad tollivalve all. Nendes ladudes tehtavateks füüsilisteks töödeks on samuti ainuõigus antud artellile. Seda korda on ainult mõne äri suhtes (ETK) vähe pehmendatud, mille juures aga teatavad tööd on ikkagi jäetud artelli ainuõiguseks.

Peaks olema mõeldav, et eraladude omanikud võiksid oma ladudes füüsilisi töid teha ise, kuna üksnes ladude kontroll ja kaupade revideerimine võiks olla tolli ülesandeks.

Ülal kirjeldatud kord näitab, et meil on sadamas tegutsemas kaks kontrollametkonda — tolliametnikud ja artelliametnikud. Paljude tööde juures teostab kontrolli tolliametkond üksi, teistel juhtudel aga koos artelliametnikkudega, kolmandal — jällegi üksi artell.

Tähtsamate tööde juures, nagu seda on tööd, mis nimetatud punktides a ja b, liikleavad kaubad

ladude ja laeva vahel adressaadi vastutusel. Säärane kord on liig keeruline ja selle tagajärjel ka liig kulukas, ei anna aga seejuures suuremat garantiid kui harilik lihtsustatud kord.

Eriti kulukas ja takistav aga on artellile antud füüsiliste tööde ainuõigus talasite töödel, mis — nagu nägime — ka kontrolli suhtes on otstarbetu.

Selle tõenduseks toome mõned andmed ühe suurema firma täpsete kalkulatsioonide järele on artelli takside ja tegelikkude hindade vahel (kui töö tehakse oma tööjõuga), arvestades vastavate kaupade toimetamist talasitelt vagunitesse või vooridele, vahakord järgmine:

	Artelli tööhind 1000 tn. eest. Kr.	Oma tööhind 1000 tn. eest. Kr.	Artell kallim. %%
Teravili, väetisained vagunitesse	879	244,2	360%
Nisukliid, sojatangud vagunitesse	1221	244,2	500%
Riisi, tangud voo-ridele	440	214	205%
Jahu voo-ridele	409	214	191%
Kaalisool voo-ridele	494	214	280%
Nisukliid voo-ridele	610	214	285%

Samuti võiks tuua näiteid teiste takside ebaõigluse kohta. Näiteks kaalulehe valmistamise tasu tollikaaludel kaalumise puhul on 0,7 snt. puud ja erakaaludel kaalumise puhul 0,6 senti puud, s. o. esimesel juhul 42.70 kr. 100 tn ja teisel juhul 36.60 kr. 100 tn. Kuna päevas keskmiselt luugist lossitakse 100 tn, tuleks iga luugi pealt kaalulehtede eest maksta 42.70 kr. See on muidugi liig kõrge hind, kuna selle töö juures ei ole üle kahe inimese. Need võrdlused näitavad selgesti küllalt, kui ebamääraselt kõrged on artelli taksid.

Kuid on veel üks tähtis asjaolu, mis talasite tööde ainuõiguse tõttu kaupade edasitoimetamise teeb kalliks, ja nimelt see, et artelli töömehed on koguni teise ettevõtte omad kui vedajad. Selle tagajärjel tuleb väga sagedasti ette kaebusi, et artelli töömehed ei tee tööd küllaldase kiirusega või vajalikus koostöös vedajatega, mille tagajärjel tekib ajakaotusi, mis vähendab laevade lossimise kiirust ja teeb kaubaveod kallimaks.

Kui omal ajal artellile anti see tööde ainuõigus, oli see põhjendatav erakordsete aegade ka kaupade kadumisega. Nüüd, mil ajad nor-

maalsed, ei tohiks enam olla takistusi hariliku korra juure üle minekuks, seda enam, et artell on ka tegelikult muutunud ettevõtjaks, kus ainult 41 artelli liiget, kuna aga füüsilise töö tegijad, kelle arv on 200—300, artelli ei kuulu, vaid on harilikkudeks sadamatöolisteks, samadel alustel, nagu nad seda on igale laeva adressaadile, ilma et nendel mingit tulu oleks artellile antud ainuõigusest.

Kõike seda võttes arvesse leiab Kaubandus-tööstuskoda tarviliseks esineda ettepanekuga võtta põhjalikule ümberkorraldamisele Tallinna sadama ja börsi artelli ja vastava tolli korralduse alljärgnevatel põhimõtetel:

1. Praegune kord muuta nii, et artellil ei oleks ainuõigust sadamas järgmistel laadimis- lossimis- või ladutöödel:

a) Talasitööd kaupade andmisel voo-ridele või vagunitesse või vastupidi, ükskõik kas kaubad kaalutakse või mitte, kas lähevad tolli- või eraladudesse või mitte.

b) Lõpetada ainuõigus füüsiliste tööde peale era-tolliladudes, nagu: 1) kaupade voo-ridelt mahavõtmine ja ladudesse paigutamine või vastu-pidi, 2) kaupade kaaludele toimetamine ja ära-võtmine.

Tööd nendel aladel võiksid teha laeva ad-ressaadid oma riisikol ja vastutusel. Tolliametkonna peale aga jääks vastav kontroll, mis tuleks korraldada ümber nii, et ei oleks mitmekordseid ametnikke ühe ja sama töö juures.

2. Tolli ainuõiguseks jääks: a) kaupade kontroll laevast välja andmisel ja lattu paiguta-misel, b) kaupade kaalumise kontroll laevade juures (peale füüsilise töö), c) kõik kontrollimis- ja füüsilised tööd tolli oma ladudes, d) kontrolli- ja kaalulehed eratolliladudes.

Seejuures võiks ka jääda alles artell, kelle tööde ainuõigusi tuleks vastavalt muuta, kuid mõlema asutise töö ja vastutuse piirid tulevad määrata kindlaks täpsemalt.

3. Kõik taksid nende tööde peale, kus jääb alles ainuõigus, tuleksid uuesti võtta läbiivaata-misele eesmärgiga neid muuta õiglasemaks. Enne kinnitamist peaks Kaubandus-tööstuskojale an-tama võimalus nende kohta võtta seisukohta.

4. Tuleks võtta kaalumisele Tallinna sada-mas vannutatud kaalujate ja mõõtjate instituudi sisseseadmise küsimus, nagu neid on olemas vä-lissadamates.

5. Tuleks võtta kaalumisele ja võimalikult teostada tolliladude asutamine sadamakaidetele, et hoida ära kaupade mitmekordist vedu ja tõstmist.

6. Kuna Kaubandus-tööstuskoja loomisega

sadama kaubandusliku külje ja sadamakommete küsimused kuuluvad Kaubandus-tööstuskoja lahendamisele, siis tuleks tulevikus ka sadamaartelli (kui ta jääb alles) kontrolli küsimus vastavalt otsustada.

Nende küsimuste otsustamine on eriti tähtis Tallinna sadama korra ajakohaseks tegemiseks, sadama tegevuse lihtsustamiseks, kiirendamiseks ja odavamaks muutmiseks, mis on mõõduandev mitte ainult oma kaupade kõrvalkulude vähen-

damiseks, vaid ka sadama hea nime ja võistlusvõime tõstmiseks

Kui küsimuse ettevalmistamine ja asjakohane läbiviimine muidu on võimatu, siis ei oleks vahest ülearune valitsusvõimude poolt moodustada vastav segakomisjon, kust peaksid võima võtta osa ka Koja esindajad, või anda kogu küsimus, kui ülaltoodud põhimõtted on vastuvõetavad, Kaubandus-tööstuskoja detailse ümberkorralduse kava esitamiseks

Vekslivõlglase allkirjaga varustatud veksliplangi edasiandmine.

Paragraafid, mida peab teadma iga äritegelane veksliseadustikust.

(Riigikohtu tsiv.-osak. t. nr. 554 — 1928. a.)

Käesolev avaldis riigikohtu tegelusest pole huvitav mitte ainult juriidiliselt, vaid ka oma mõju poolest tegelikule elule, eriti aga äritegevusele.

On tõstetud üles küsimus: kas on veksliväljaandja allkirjaga varustatud täitmata veksliplangil vekslivõim ja kas selle edasiandmine võib sündida veksliseadustikus ettenähtud korras?

Rahukohtunik ja rahukogu otsustasid selle küsimuse jaatavalt, põhjendades, et ka veksliplangi võib anda edasi ja selle saaja võib vekslitäita oma nime peale, vaatamata, et vekslivõim omandaja oli hoopis teine isik.

Riigikohus leidis aga, et rahukogu on võõriti tõlgitsenud oma otsuses veksliseadustiku määrusi, ja tühistas rahukogu otsuse vekslisead. §§ 14, 15, 23 ja 24 rikkumise pärast.

Sel puhul riigikohus seletas järgmist:

Veksliseaduse § 14 määrab: „Akti, mis ei vasta ühele sama sead. §§ 3—5, 9—11 ja 13 ettenähtud nõuetest, ei loeta vekslis ja säärasel aktil leiduvatel allkirjadel ja pealkirjadel ei ole vekslivõim. Sellist võim ei ole ka allkirjutatud veksliplangil senikaua, kui see ei ole täidetud § 3 ettenähtud vekslivõim seisukohaselt.“

Eeltoodud paragraafi määrus on juba Vene senati ts. kass. depart. olnud korduvate seletuste aineks, tema otsustes 1906. a. — nr. 5, 1913. a. — nr. 32, 1915. a. — nr. 22 ja 1916. a. — nr. 13, 27 ja 44. Kõigis neis otsustes on Vene senat järjekindlalt leidnud, et allkirjutatud veksliplank osutub oma juriidilise iseloomu järele mitte vekslis, vaid ainult vekslivõim, mille väljaandmisega ja vastuvõtmisega ei looda veel vekslivahekorra plangi allkirjutaja ja selle vastuvõtja vahel, vaid tekib ainult vekslivõim vahekorra loomise võimalus nende isikute vahel plangi täitmise teel vekslivõim tekstiga vastuvõtja kui vekslivõim esimese omandaja nime peale.

Andes kellelegi oma allkirjaga varustatud vekslivõim plangi annab selle allkirjutaja ainult plangi omandajale õiguse ja võimaluse enesega astuda vekslivõim vahekorra. Ei tarvita see, kes allkirjutatud plangi omandas esimesena selle väljaandja käest, oma ülaltoodud õigust, vaid laseb plangi täita kellegi teise isiku nime peale või annab täitmata plangi teisele isikule omanduseks, kes seda oma nimel täidab, siis on seesugusel viisil koostatud dokument vekslisead. §§ 14 ja 15 seisukohalt maksusetu ja tühine.

Täitmata plangi ei ole vekslivõim ja selle edasiandmine ei või sündida veksliseadustikus ettenähtud korras.

—k.

Päritolutunnistused Läti väliskaubanduses.

Tingimused Eesti päritoluga kaupade kohta.

16. aprillist 1928. a. peale on Lätis maksev maksimaal- ja minimaaltollitariif, mille järele nende maade päritoluga kaubad, kellel Lätiga on seotud kaubaleping, päritolutunnistuse ettenäita-

misel tollitakse minimaaltollitariifi järele Uue tollitariifi jõusse astumisega antud määrus välismaa kaupade sisseveo kohta Lätisse on vahepeal mitu korda täiendatud ja muudetud. 26. aprillil

s. a. avaldati „Valitsuse Teatajas“ koguni uued määrused kaupade päritolutunnistuste kohta. Kuna neil määrustel meie eksportööride kohta on küllalt suur tähtsus, toome siinkohal lühidalt mõned olulised punktid nimetatud määrustest, mis meie eksportööridele võiksid pakkuda huvi.

Lätiga kaubalepingulises vahekorras seisavad järgmised riigid: Saksa- ja Inglismaa (ühes domin. ja asumaadega), Čehhoslovakkia, Ungari, Austria, Hollandi (ühes asumaadega), Norra, Soome, Prantsusmaa (ühes asumaad.), Daani ja Island, Helveetsia, Rootsi, Jaapan, Belgia, Luxemburg ja Belgia asumaad, Itaalia, Poola ja Danzig, Nõukogude Vene, Greeka, Eesti, Bulgaaria, Lõuna-Slaavia jne.

Teatava maa päritoluga kaupadeks loetakse: a) Toorained ja põllumajandussaadused; b) Tööstussaadused, kui nende valmistus- või väljatöötuskulud ja päritolumaa materjal teeb välja vähemalt 50% kauba väärtusest, ehk olgu siis, et vastastikkuse alusel on määratud kindlaks mõni teine vahekord.

Nõukogude Vene päritoluga tööstussaaduste kohta on see väärtuse protsent 35% ja Eesti päritoluga tööstussaaduste kohta 25 %.

Väärtuse protsendi äramärkimine päritolutunnistustes ja postideklaratsioonides pole nõuetav järgmistes riikides: Saksamaa, Belgia, Daani, Inglismaa (välja arvatud Austraalia ja Palestiina), Soome, Hollandi, Island, Austria, Rootsi, Helveetsia ja Lichtenstein, Čehhoslovakkia, Luxemburg, Am. Ühend. riigid ja Ungari. Kui ühes nimetatud riigis seatakse kokku kauba päritolutunnistus või postideklaratsioon, siis pole nende kokkuseadjad asutised kohustatud tähendama päritolumaa arvele langevat kaubaväärtuse osa, isegi siis mitte, kui kõnesolev kaup on pärit maalt, mis pole ülemal toodud loendis nimetatud.

Erandi sellest moodustavad vaid päritolutunnistused Poola, Nõukogude Vene, Prantsusmaa ja Eesti päritoluga kaupade kohta. Nende maade kaupade kohta käivates päritolutunnistustes peab sisalduma päritolu maa arvele langev kauba väärtuse protsent, vaatamata sellele, kus päritolutunnistus on seatud kokku. Väärtusprotsendi määr Prantsusmaa ja Poola kohta peab ulatuma vähemalt 50 %, Nõukogude Vene kohta — mitte alla 35 % ja Eesti kohta — vähemalt 25 %.

Päritolutunnistused või neid asendavad dokumendid, mis tõendavad allpool loendatud riiki-

dest eksporteeritavate kaupade päritolu, ei tarvitse olla legaliseeritud. Need riigid on järgmised: Saksamaa, Belgia ja Luxemburg, Daani ja Island, Eesti, Soome, Inglismaa (välja arvatud Austraalia ja Palestiina), Holland, Austria, Rootsi, Helveetsia ja Lichtenstein, Čehhoslovakkia, Ungari ja Põhja-Ameerika Ühisriigid.

Päritolutunnistusi kokku seadma on õigustatud: a) Läti konsulaar- ja diplomaat. esindused, b) Tolliasutised, samuti ka kaubandus-, tööstus- ja põllumajanduskogjad Lätiga kaubalepinguvahekorras olevais riigis; c) Lepinguosaliste maade poolt volitatud ja Läti poolt tunnustatud asutised ja ametisikud. —

Päritolutunnistused peavad sisaldama: 1. Päritolumaa nimetuse; 2. Kollide arvu ja pakkimisviisi; 3. Kauba märgi ja numbrid; 4. Kauba hulga (kaalu, tükkide arvu või teised andmed kauba hulga kohta), 5. Kauba kaubandusliku või tehnilise nimetise; 6. Tööstussaaduste kohta päritolumaale langeva väärtuse protsendi (mitte kõigi riikide kohta nõuetav); 7. Muud, kaubalepingutes ettenähtud andmed. Pakkimine, mis moodustab enesest iseseisva väärtuse ja päritolutunnistuses pole märgitud, tollitakse maksimaaltollitariifi kohaselt.

Päritolutunnistust võivad asendada järgmised dokumendid: a) Postipakkide kohta — postideklaratsioonid. Nii ei ole postipakkide kohta enam vaja erilist päritolutunnistust, nagu seda nõuti varemalt. b) Elavate kasvude kohta nõutakse vastavate asutiste tõendisi haiguste puudumise üle; c) Elusloomade, liha, peki, rasva ja loomatoidu kohta — vastavate veterinaararstide tunnistused; d) aurukatelde kohta — vastavate asutiste tunnistused, kui päritolutunnistuses on mainitud katla päritolu.

Konventsionaal- või minimaaltollitariifi järele tollitakse ka päritolutunnistusi juure lisamata järgmised kaubad: 1) Heeringad, pool- või kaheksandiktünnides, firma märkidega või ilma; 2) Sool, iga seltsi — pakitud või lahtine — firma märgiga või ilma; 3) Autobiilid ja mootorrattad nendele kinnitatud või maalitud firma märkidega; nende osad pressitud firma nimetusega; 4) Auto-, mootorratta- ja jalgrattakummid, pressitud firma nimetusega; 5) Masinad ja aparaadid pressitud firma nimetusega, monteeritud seisukorras, kuid lahtivõetult, kui võimalik on teha kindlaks, et osad kuuluvad ühele ja samale masinale. Need peavad samuti kandma pressitud firma nimetust; 6) Raud, plekk ja teras. 7) Rukis, pakitult või ilma; 8) Piimakannud sisuga; 9) Loomulikud mine-

raalveed, tervishoiuosakonna nimekirja järele ja 10) Kivid ja mullad, mis tähendatud Läti tollitariifi § 66 punkt 1 ja 2.

Kaubareisijad, kes esindavad firmasid riikdest, mis Lätiga on sõlminud kaubalepingu, või-

vad oma proovid Lätisse tuua sisse päritolunistuse ettenäitamisel minimaaltariifi järele. Ülemaltoodud määrused astusid jõusse 1. maist, 1929. a.

„O.-E. M.“

Äriakendest.

Läinud aasta suvel pidas hra Ilmo O. Nurmeela Soome väikekaupmeeste kongressil huvitava ettekande äriakende dekoreerimise ja korraldamise kohta, mille allpool lühendatult refereerime.

Uuemaid vahendeid pakkumise ja nõudmise vahetalituse elustamiseks on vaateaken. Tõsi küll, et juba vanaaja Pompei kaupmeestel olid mingisugused praeguste vaateakendega võrreldavad seaded, korraldasid ju ka idamaade kaupmehed tänavapoolse avatud basaaridel kaupa välja panekuteks, kuid vaateakende abil teostatav reklaam sai alguse õieti alles siis, kui oli õpitud valmistama selgelt läbipaistvaid ja valguskiiri mitte murdvaid suuri klaasruute ja osati elektervalgust kasutades korraldada aknavalgustus otsarbele vastavaks. Ja nõnda suur on vaateakna reklaamimõjuvus praegu, et see kaupmees, kes julgaks oma vaateaknad sulgeda, seega ka kaotaks suurima osa oma äri aasta-läbimüügist.

Meie, kaupmehed, oleme kõik ka tarvitajad — nende kaupade suhtes, mida me ise ei müü. Seepärast on meil kõigil ka isiklikke kogemusi ostjatena. Asetume kõik silmapilguks ostja seisukohale, unustades mõneks hetkeks, et oleme kaupmehed ja ostjate teenijad.

Ostja on võtnud nõuks muretseda endale mingisugust kaupa, aga missugust liiki sellest kaubast ja kui palju, selle kohta temal ei ole kodunt välja minnes sagedasti veel tehtud otsust. Tal ei ole lihtsalt veel selgust asja kohta ja oma teadmatuse kaotamiseks kõnnib ta ühe vaateakna juurest teise juure, uurides ja pannes tähele, kuni väljapandud kaubad, nende hinnad ja neid selgitavad plakatid ja kirjutised annavad temale selguse selle kaubalingi kohta, mis tema tarbe sel korral kõige paremini täidab.

Kui jälle vaateakende ja kaupluste arv on piiratud, nagu näiteks maal, ka siis võib vaateaken olla abiks kaupade valimisel. On ju tuntud tõsiasi, et põhjamaalane on iseloomult arglik. Ta uurib kaupa palju meelsamini vaateaknalt, sest seal saab ta rahulikult oma mõtteid mõlgutada ja teha tähelepanekuid, kuna seevastu kaupluses leda eksitavad ühel või teisel viisil kaasostjad või müüjad ise. Vaateaknad õpetavad seega ostjat kaupu tundma, selgitavad hindu ja ju-

hatavad ka valima just seda kaubaliiki, mis ostjale sel silmapilgul on kõige kohasem.

Nimetamist väärib vaateaken ka üldise maitse kasvatajana. Seda kõige enam just provintsis, kus kaupmehe eeskuju ja, võiks isegi ütelda — tema eluviisi, katsutakse aimata järele.

Publik, kes on harjunud alati uurima vaateaknaid, saab tahtmata sealt mõjutusi nendest moe- ja maitsevooludest, mis esinevad aknadekoratsioonis. Moed ja uudised levivad vaateakende kaudu palju kiiremini kui kogu maailma moelehtede kaudu. Aga see ei ole ime! Ümbrus kasvatab inimest ja mis on enam tänaval jalutaja ümbruseks kui just vaateakende pikk rida. Möödamine ja vaatleb vaateakendel valitsevate värvide ja seadiste kooskõla, tekivad kujutlused ja ta ei märkagi, kui ta juba on toonud neid vaateakende tekitatud mõjutusi oma lähemasse ümbrusse, oma kodu ja korteri ringi.

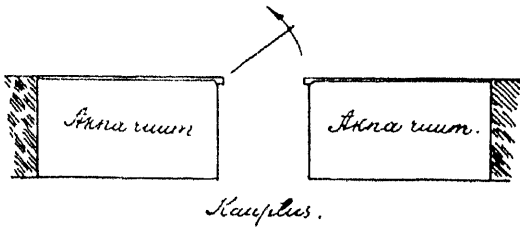
Eramajanduslikku tähendust ei tohi ka unustada. Annavad ju vaateaknad tööd õige suurele ja meilgi päev-päevalt kasvavale dekoraatorite hulgal. Elavad ju õige mitmed tööstusharudki nende toodete valmistamisest, mida vajatakse vaateakende ehitamiseks ja eriti nende kaunistamiseks. Vaateaknad annavad seega tööd ikka uutele ja uutele inimestele ja osalt edendavad üldist heakäekäiku.

Peaasjaks jääb siiski juba alguses nimetatud vaateakna reklaamimõjuvus. Peaasi on, et vaateaken oma kaunistuste ja seadistega teeb äri tuntuks ja tõstab tema läbimüüki: just sellelt seisukohalt peabki kaupmees asja vaatama, kui ta hakkab plaanitsema vaateaknaid, nende ehitust, kauba asetamist ja akna valgustamist. Otsustav mõju vaateakna korraldamisel ja plaanitamisel on akna ehitustehnilisel küljel. Peab olema kohane aluspõhi, millele hakatakse kaupa korraldama, enne kui võib hakata hellitama mingisuguseid õnnestumise lootusi. Halvas ja otsarbele mitte vastavas ümbruses kaotab ka parimini korraldatud näitus oma tähtsuse ja akna soovitud mõju jääb saavutamata. — Allpool tahaksin heita pilku vaateakende ehitamisel sagedamini tarvitatud tüüpidele.

Akna alumise ääre kõrgusele maast mõõtes tuleb pöörata tähelepanu. Parim kõrgus on 60—100 sm., maal muidugi kõrgus suurem kui linnas, sest lume mõju talvel on maal suurem kui linnas, kus tänavad harilikult kogu talve peetakse lumest puhtad. Aknakõrguse täpse otsustamise järele tuleb määrata akna või akende asukoht kaupluse ukse suhtes.

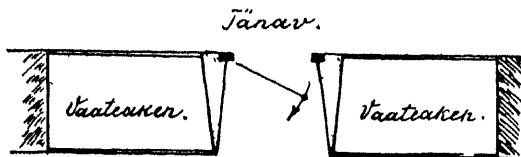
Kui maja ehitusviis kuidagi lubab, tuleks uks asetada kahe vaateakna vahele. On parem, et äril on kaks, olgugi vähemat, vaateakent ja uks nende vahel kui üks suur aken, mille kõrvalt läheb uks ärisse. Säärane kahe akna süsteem on juba parem selgi põhjusel, et väiksema akna võib ka kogemusteta inimene kenasti korraldada, kuna seevastu suure akna korraldamisel võib algajal sattuda õige halbu vigu. Kahe vaateakna abil võib peale selle publiku tähelepanu tõmmata mitmele kaupluse tegevusalale korraga, kuna seevastu üks vaateaken harva võib tulla küsimusse mitmekesiste artiklite tutvustamisel.

Vaateakna ehitus selgub kõige paremini all olevast joonisest.

Joon. nr. 1.

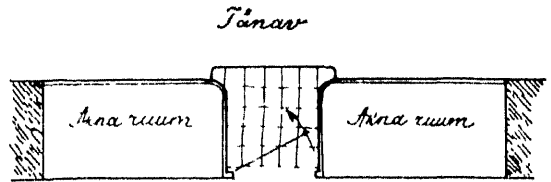
Pildil nr. 1 näeme ukse ja akna ruudu samal tasapinnal. Vaateaknaruum ise on neljakandiline. Sarnane vaateaken mõjub „looduses“ väga halvasti. Vaade eksib ringi selles kastis, kiindumata täpselt ühessegi näitele asetatud artiklisse, ja seega jääb vaateakna mõju poolikuks.

Joon. nr. 2.

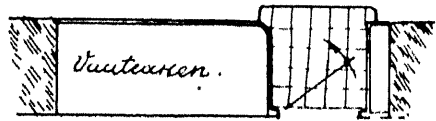
Tähelepanuväärt parandus on teostatud pildil nr. 2, kitsamaks tehes vaateaknaruumi tagumist seinu. Selle seadlusega tõmmatakse vaateleja tähelepanu akna keskpaika ja seega justkui kriipsutatakse alla need näitele asetatud esemed, mille läbimüüki vaateakna reklaamiga just tahtakse tõsta. Ukse paigutamise samasse tasapinda vaateakna tagumise seinaga parandatakse

kaupluse sissekäiku. Uks mõjub siin peaaegu samuti kui mõrd: ta juhib ostjad poolvägisi ärisse. — Kui ukse süvendusse mõlemale poole paigutatakse pildil nr. 2 märgitud väikesed vaatekastid, siis saab sellega soetada juure nii öelda kaks vaateakent. Tõsi küll, nad on väikesed ning nendes ei mahu igasugused kaubad, aga detailkauplustes leidub kindlasti palju seesugust kaupa, mis sobib paremini siia kui suurele aknale.

Joon. nr. 3.

Eriti õnnestunud lahendus on ka näha pildil nr. 3. Ukse suhtes on kasutatud pildil nr. 3 antud näpunäiteid, aga selle asemel, et oleks korraldatud neid väikesi vaateaknaid ukse kummalegi poolele, on siin vaateakna nurgad tehtud ümmargusteks ja nõnda antud ostjale võimalus näitele asetatud esemeid uurida ka küljelt. Ukse ees olev aste on kaetud mosaiikplaatidega, et vaateakna mõju selgemini kriipsutada alla ja kaupluse viivat teed paremini eraldada tänavsiilituse hallist üksluisusest.

Joon. nr. 4.

Kui ruumi on väga piiratud, siis võib kaupluse viiva ukse ehitada ka vaateakna kõrvale ja muidu võtta arvesse pilt nr. 3 antud juhatused, tähendab ümmargune aknanurk ja see eriti „nooblina“ tunduv mosaiik-ukselävi. Väljapane-kuruumi suurendamiseks on vaateakna vastaspool kohane vaatekasti kinnitamiseks, nagu hästi selgub pilti nr. 4 vaadeldes.

Siin ongi kõige harilikumad vaateakende tüübid, mida praegusel ajal ehitamise juures tarvatakse. Valik nende nelja tüübi vahel oleneb, nagu juba nimetasin, suurelt osalt ehitise arhitektuurist. Kui selle asjaoluga ühel või teisel põhjusel ei ole tarvis arvestada, siis soovitaksin tingimata pildil nr. 2 näidatud ehitusviisi. Igaüks mäletab, kuidas lapsena mingisuguse ilusa asja kingituseks saamisel esimene soov oli vaadata, mis asjal sees on või vähemalt — missugune ta on teispoolt. Ja peame vist tunnustama, et ka vanematelgi inimestel see soov „asja teist

poolt näha“ sagedasti kerkib üles. Andkem seepärast otsjatelegi võimalust näha nendele pakutud kauba teist poolt. Valmistagem neile juba vaateaknal võimalus selleks.

Vaateaknaruumi sügavust, s. t. aknaklaasi ja akna tagaseina vahelist ruumi ei tohi teha liig laiaks. Sügav akna korraldamine teeb alati raskusi. Koloniaalkaupmehel on raske leida nii suuri esemeid, mis sügavagi akna tagaseinalt oleksid kergesti nähtavad. Ka valgustust on raske korraldada nõnda, et ta oleks küllalt mõjuv ka akna tagaseinal. Kuigi õnnestuks valgust milgi moel korraldada hästi, siis toob see endaga kaasa ilmaaegseid kulusid, millest väga hästi pääseb mööda.

Aknaruumi põhja (põranda) ehitusmaterjal ja -viis oleneb suurimal määral küsimuses olevast ärialaast. Detailkaupmehel, kes peaaegselt toimib koloniaal- ja vabrikukaupade vahetalitajana, on kõige otstarbekohasem muretseda aknale lahtised, liikuvad „põrandad“. Neid tarvitades on kerge aknaruute puhastada, kuid peale selle on nende suurim hea külg see, et nendel on hõlpus korraldada aknanäitust. Kinnise alusega akent on raske dekoreerida ja plaanitseda: dekoreerija peab tegutsema väga kitsas ruumis. Kaubahunnikud ähvardavad alati kukkuda ümber, alus määrdub jalgadega peale astumisest ja, mis kõige pahem, dekoreerija peab, kui ta tahab väljapanekuid õigelt poolelt näha, iga natukese aja pärast minema akent tänavalt vaatama: see

kulutab esiteks liig palju aega ja teiseks on see kahjulik ka seepärast, et temaga ühes näeb kogu mõõdajalutav publik poolikut tööd. Kui siis kauplusruum kuidagi lubab, tuleks tarvitada ainult liikuvaid aknaaluseid, mida võib kergesti lükata edasi-tagasi, eriti siis, kui nad on varustatud väikeste ratastega. Hea oleks, kui kaupluse põrandal oleksid väikesed roopad, sest siis oleks väga hõlpus aknaalust lükata tagasi oma õigele kohale.

Vaateaknariiuileid on ilmaaegne muretseda, sest neid võib osav aknadekoraator iga näituse tarvis ise teha kastidest jne. ja seega korraldada aknanäituse asetuse just oma soovi kohaselt ning ei ole ta töö juures rippuv juba olemasolevatest riulitest, mis teda suuresti takistavad mitmekesisuse taotlemisel. — Pöörlevaid tellinguid näeb ka vaateakendel. Neil on küll see hea külg, et nende abil võib väikesele pindalale mahutada palju kaupa, kuid kuna praegusa maitse ei hooli suure kaubahulgaga täidetud akendest, siis peab siin olema õige ettevaatlik. Tuleb ka panna tähele, et sarnased seadised aegamööda mõjuvad väga tüütavalt. Vaatajad ja ostjad küllastuvad neist pea. Nad näevad ainult seda päevast päeva pöörlevat riulit, ega märkagi, et kaubad riulil võib-olla vahelduvad. Ka liikuvaid nukke ja igasugust muud „tingeltangelit“ muretsedes peab kaupmees võtma arvesse, et nad on kallid ja nende uudsusvõlu kaob väga pea. (Järgneb.)

Kirjandus.

A. G. Dadašev, Čekiseadus seletustega, 1929.

Käesoleva raamatu sisuks on: 1) čekiseaduse tekst („R. T.“ nr. 54 — 1927. a.); 2) tsiv. kohtupidamise seaduse muudatused, mis tehti ühenduses čekiseadusega (§ § 161.¹—161.⁰); 3) väljavõtted seadusandlikkudest motiividest Eesti čekiseaduse eelnõu juure; 4) väljavõtted motiividest Vene seaduse eelnõu juure, ja 5) mõned autori isiklikud arvamised. — Autori poolt toodud materjalid ei lahenda kaugeltki kõiki küsimusi, mis võivad tekkida čekiseaduse käsitamisel. Kuid siiski mõne küsimuse selgitamiseks võivad need materjalid anda kasulikke näpunäiteid. Ei oleks ülearune, kui meie äritegelased tutvuksid ligemalt čekiseadusega kui ka autori poolt antud seletustega, sest kui lihtne ka čekk ja tema käsitamine ei näi olevat, on siiski čeki juriidiline konstruktsioon õieti keeruline ja ettevaatamatus tema käsitamisel võib enesega tuua kaasa suuri kahjusid.

Mis puutub autori isiklikkusesse arvamistesse, siis ei või mendega olla nõus kõigis asjus. Selleks paar näidet.

Autor leiab (lhk. 10), et meie čeki seaduse täpse mõtte järele čeki dateerimine hilisema kuupäevaga toob enesega kaasa čeki maksu s e t u s e. Selle järelduse teeb autor seaduse määrusest, mille järele čekiandja käsk čekimaksjale (pangale) teatav rahasumma välja maksa ei tohi eneses sisaldada tähtaegu maksmiseks (§ 3, p. 3). See seaduse tekst ei õigusta autori järeldust. Seadus keelab ära maksu k ä s u l e lisada juure maksmise tähtaega, kuid nõuab, et čekil oleks tähendatud tema väljaandmise aasta, kuu ja päev. Ette dateeritud čekil on see viimane nõue täidetud. Autor nimetab seda tähtaega „varjatud maksutähtajaks“ ning arvab, et sarnase tähtaja äratähendamine on seadusega keelatud. See arvamine ei ole õige. Čekk on formaalne akt. Tema on juriidiliselt maksev, kui ta on seatud

kokku vastavalt seaduse nõuetele. Mingisugused „varjatud“ asjaolud ei anna õigust tunnistada tühjaks seadusepärasest formaalset akti. Selleks peaks olema otskohene seaduse eeskiri, kuid seda ei ole.

Autor tuleb otsusele, et isik, kes čeki annab välja ja on teadlik selles, et čekk on katmata, paneb toime petmise maksmisel ehk teiste sõnades — eriliiki kelmuse (lhk. 27). Sarnane kategooriline arvamine ei ole aga meie seadusega küllaldaselt põhjendatud. Seadus (§ 23) ütleb: „Kui čeki väljaandmisel on kuriteo tunnemärgid, siis talitatakse üldiste kriminaalseaduste alusel.“ See seaduse eeskiri sisaldab eneses kolme asjaolu, millega autor ei ole arvestanud. Esiteks arvab autor põhjuseta, et katmatu čeki väljaandja paneb toime petmise maksmisel. Kuid tähendatud eeskiri ei kõnele midagi čeki maksmisest, vaid ainult tema väljaandmisest. Need on kaks isesugust momenti, mida teineteisega ei või visata segamini. Teiseks ei kõnele ülemaltähendatud eeskiri üldse katmata čekkidest, vaid igasugustest čekkidest, mille väljaandmisel

on kuriteo tunnemärgid. Nendeks tunnemärkideks võivad olla näiteks allkirja võltsimine, ähvardamine, väljapressimine jne. ning võib-olla ka petmine. Seaduse eeskiri ei õigusta autori arvamist, nagu käiks nimetatud eeskiri ainult katmatu čeki väljaandmise kohta. Kolmandaks peab nendest seletustest tegema järelduse, et katmatu čeki väljaandmine ei ole meie seaduse järele iseenesest veel karistatav. Karistatavaks saab see tegu ainult siis, kui tema väljaandmisel on pettuse tunnemärgid, mis on ette nähtud kriminaalseadustes. Olgu tähendatud, et nende ridade kirjutaja ettepanek riigikogu komisjonis katmatu čeki väljaandmine tunnistada karistatavaks ei leidnud vastukõla.

Autor arvab, et § 24 tekst ei luba kahelda selles, et võltsitud čeki maksmisest tekkinud kahju kannab maksja, aga mitte čekiandja. (lhk. 29). See arvamine on otseselt vastolus tähendatud paragraafi tekstiga, sest selles paragraafis on loetud üles terve rida juhtumeid, millel võltsitud čeki maksja (pank) vabaneb kahjude tasumisest.

M. Pung.

Meie kaubabilansi passiviteedist.

Ei saa vaielda tõsiasja vastu, et 1928. a. põllumajandusliku ikalduse tagajärjel meie riigi ja rahvamajandus teravalt kannatab ja et sama ikalduse tõttu meie kaubabilanss on muutunud passiivseks. Ainult teravilja suurenenud sissevedu, väärtuse järele 850 miljoni sendi võrra, ületab bilansi passiviteedi (430 milj. s.) just kahekordselt. Pannes seemnete ja loomatoidu sisseveo tõusu ka ikalduse arvele ja arvates põllurammu ja põllutööriistade sisseveo tõusu õigustatuks põllukultuuri tõusuga; edasi — võttes heeringate, kohvi ja suhkru sisseveo või ja sealiha väljaveo kompensatsiooniks ning pidades tööstuse toorainete, nagu puuvilla, naha, raua, masinate ja osa keemiaainete sissevedu suurema tööstussaaduste väljaveo eeltingimuseks, — leiame terve rea kaupade sisseveos kohutavat tõusu, millel ikaldusega pole midagi ühist, vaid mille tarvitamist võime seletada lihtsalt rahva nõudega suuremate elumõnuste järele. Nii näiteks on apelsinide sissevedu tõusnud ligi 30-kordseks, sidrunite — 100%, maiusasjade — 50%, lakknaha — 25%, ümbertöötatud kodujäneste naha — 100%, jalgrataste — 76%, värvitud puuvillase riide — 40%, sukkade ja sokkide — 100%, kirjude kujutatud tööde — 40%, pitside — 60%, vilt-

kübarate — 30% ja veoautode raamide sissevedu 50% võrra.

Sarnaste kaupade sisseveo suurenenud väärtus näitab tõusu ümmarguselt 438 milj. sendi suuruses, mis omakorda on võrdne kaubabilansi passiviteedile. Vaadeldes üksikasjaliselt nende kaupade sissevedu kui ka üldist riigi statistika keskbüroo sisseveokaupade registrit, peab küll tunnustama, et hea tahtmise juures majandust juhtiv võim nii mõndki oleks võinud teha selleks, et vähendada meie kaubabilansi passiviteeti. Näiteks paistab sootu ebaloomulikuna, et 1927. a. miljonite eest veeti sisse liha, rasva, piimaaineid ja soolatud aiavilja ja m. s. aineid.

Hoolimata ikaldusaastast ja üldisest rahakitsusest nõuavad tarvitajad kolmkümmed korda rohkem apelsine, 100% võrra rohkem sidruneid, jänese nahku, lakksaapaid, jalgrataid ja autosid, 50% võrra rohkem värvitud siitsi, kirjusid kujutatud kaupu ja õhukesi sukki kui eelmisel aastal. Ajalehed tõid hiljuti teate 400 milj.-sendilisest seemneviljalaenust. Sellest võib loomulikult järeldada, et selle summa eest seemet ostetakse väljaspoolt. Sarnastel oludel töötab kaubabilanss 1929. a. kujuneda veelgi kurvemaks kui ta oli eelmisel aastal.

Eesti-Soome kaubalepingu ümber.

Eesti-Soome kaubalepingust kirjutab töös-
turite ajakiri „Suomen Teollisuus“ 16. V järg-
mist: „See kaubaleping ehitati hõimuvendluse
alusele, loodeti, et peale kultuuriliste sidemete
suudetakse konventsionaaltollidega kindlustada ka
püsivad majanduslikud sidemed vennasrahva vahel.
Kahjuks ei ole majanduslikud suhted arenenud
lootuste kohaselt. Kaubaleping on Soomele
kujunenud ebasoodsaks. Põllumajanduse ja
tekstiiltööstuse esindajad on juba enne sellele
juhtinud tähelepanu, kuid on veel kaks tööstus-
ala, mille edenemine oleneb nimetatud kaubale-
pingust. Esiteks köietööstus: Eesti köite pealt
on Soomes tollialandus 20%, mis Eesti võistlust
Soome köieturul hõlbustab. Soome köietööstus
on viimsetel aastatel välismaa võistluse tõttu
kõvasti kannatanud, mitu tehast on lõpetanud
tegevuse, praegu töötab veel üksainus köiete-
has, seegi mitte iseseisvana, vaid kui ühe suu-
rema kontserni osakond. Eesti on vallutanud
kogu köieturu, madalad tööpalgad ja madal va-
luuta (?) Eestis võimaldavad köieimpordi Soome.
Suuremal arvul algas köie sissevedu Eestist küll
1. a. lõpupoole, kuid sissevedu kasvas nii kiiresti,
et praegu on Soome turul saada peaaegu ainult
Eesti köiekaupa. Kui see nii kestab edasi, on
Soome oma köietööstusel pea lõpp käes.

Teine tööstusala on telliskivitööstus, kus
Eestile on antud veel suuremad tollisoodustused.
Kuni 1928. a. seisis Eesti telliskivi sisse-
veos Soome esikohal. 1928. a. pääsis esikohale
Belgia oma suurtööstuse ja dumping-hindadega.
Kuid kõik tundemärgid näitavad, et Eesti tel-
liskivitööstus jälle meie sisseveos püüab esiko-
hale. Ei ole kahtlust, et see nii ka sünnib, kui
tollid püsivad endisena, olgugi et eeltingimused
selle tööstusharu arenemiseks Eestis sugugi
ei ole paremad kui Soomes. Soome telliskivi-
kaup on veel paremgi kui Eesti oma. Eestis elat-
takse praegu toodangu tõusu tähe all, meie ole-
me kaubavahetuses Eestiga jäänud alla. Mis tu-
leks teha ebasuhte kõrvaldamiseks? Esimene
samm oleks praeguse kaubalepingu revideerimine.
Nõupidamisi selle üle on juba olnud, kuid nagu
kuulda, ei suhtu eestlased sarnasele revideeri-
misele pooldavalt. Siin peab ütlema avalikult,
et leping on praegusel kujul Soome huvide sei-

sukohalt võimatu. Kui eestlased ei ole nõus re-
videerima, siis peab Soome lepingu ütlema üles.
Seda nõuavad meie põllumajanduse ja mitme
tööstusala huvid, seda sunnib meid tegema
enese alalhoidmise instinkt. Tasakaal kauban-
dussuhetes tuleb jälle võita tagasi.“

Omalt poolt võime ülemal äratoodud kirju-
tise kohta ustavate andmete põhjal tähendada
järgmist:

Ei vasta tõele, nagu oleks Eesti köis viimasel
ajal vallutanud kogu Soome köieturu. Kirjutises
„Soome köietööstus“ avaldatud andmete järele
tarvitatakse Soomes igal aastal köiekaupu kuni
33 milj. Smk. väärtuses. Sellest kvantumist ole-
vat 1928. a. sisse veetud 27 miljoni Smk. eest,
kuna Soome oma tehased on valmistanud köisi
5—6 milj. Smk. väärtuses. Riigi Statistika Kes-
büroo andmete järele on 1928. a. Eestist
Soome veetud köiekaupu kõigest 0,85
milj. Smk. väärtuses.

Sellest on näha, et meie kaupade müük Soo-
mes on õige tähtsusetu ning sealsele köietööstu-
sele ei või olla kardetav.

Nagu meie teisel teel Soomest oleme kuul-
nud, tehtavat seal viimasel ajal suurt kihutus-
tööd Eesti köie sisseveo vastu, kusjuures algatus
ses suhtes olevat läinud välja mitte nii suurel
mõõdul Soome köietöösturite kui üksikute suur-
kaupmeeste poolt, kes teatavasti mõne teise vä-
lismaa köievabriku esindajatena endile meie poolt
kardavad konkurentsi.

Selle kihutustöö tagajärjel on käesoleval
aastal kuni juunikuuni Soome suudetud müüa kõi-
gest veerand miljoni Smk. eest Eesti köiekaupu,
ja, kui võtta arvesse asjaolu, et köite müügi hoo-
aeg on just aasta esimesel poolel, siis peab ole-
tama, et köis, mis Soome turu vallutanud, on küll
kustki mujalt tulnud, kuid mitte Eestist. On
teada ka, et üks suurkaupmees Soomes olevat
mingisugust välismaa köit müütnud Eesti köie
nime all, millise tegevuse vastu Eesti eksportöö-
ride esindaja Soomes olnud sunnitud isegi avalikult
protesteerima.

Nähtavasti püütakse ülemal tähendatud kirju-
tistega, nagu on seda „Suomen Teollisuus“ artik-
kel 16. V s. a. „Soome köietööstus“, valmistada
pinda kaitsetolli tõstmiseks köiekaupade pealt.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Majandustegelaste nõupidamine Kaubandus-tööstuskojas 10. juunil 1929. a.

Kaubandus-tööstuskoda korraldas esmaspäeval, 10. skp., suurema ulatusega nõupidamise meie praeguse majandusliku seisukorra kohta, millest võttis osa terve rida suuremate tehaste ja äriettevõtete esindajaid. Koosolekul vahetati elavalt mõtteid meie ärielus ettetulevate väärnähustuste kohta ja märgiti ära mõningad põhimõtted meie majanduselu tervendamise sihis, millised Kaubandus-tööstuskoja poolt võetakse üksikasjalisemale kaalumisele.

Eriti avaldati arvamisi meie kodumaa tööstuse produktiooni tõstmise ja hoogsama levitamise, meie laevanduse arenemise vajaduse ja tollipoliitika painduvamaks tegemise kohta.

Muuseas puudutati ka välismaa agentide küsimust Eestis, kelle tegutsemine siin ulatub kaugemale üle nende piiride, mida näevad agentidele ette harilikud kaubanduslikud kombid. Samuti selgitati koosolekul neid raskusi, mis on ühenduses kauba müügiga krediidi peale, ja müüja asetavad täiesti võimetusse seisukorda mittemaksjate ees. Ühenduses sellega puudutati ka komertskohtute ellukutsutamise vajadust.

Kaubandus-tööstuskoja seisukoht sadamaartelli asjus.

Kaubandus-tööstuskojas on juba kauemat aega olnud uurimisel sadama- ja börsiartelli küsimus, kuna selle kohta on tulnud kuuldavale nurinat laevasõidu ja kaubanduse ringkondade poolt.

Nüüd on küsimuse uurimine juba lõpetatud ja majandusministeeriumile esitatud pikem märgukiri, milles tuuakse ette sadamas valitsevad puudused ja soovitatakse viia läbi järgmised muudatused:

1. Artellilt tuleks võtta ära ainuõigus järgmiste füüsiliste tööde peale laevade laadimisel-lossimisel ja ladudes:

a) Talasitööd kaupade andmisel vooridele või vagunitesse ja vastupidi.

b) Füüsilised tööd eraladudes (peale tollimisel tehtavate tööde).

2. Kaupade kontroll, kaalude kontroll ja tööd tolliladudes jääksid tolli- ja vastavas osas

sadama-artelli tööks, misjuures tuleks viia läbi täpne ülesannete jaotus, et hoida ära kahekordset tööd.

3. Senised tööde taksid võtta revideerimisele, andes need enne kinnitamist seisukoha võtmiseks Kojale.

4. Võtta kaalumisele sadamas vannutatud kaalujate ja mõõtjate instituudi sisseseadmise küsimus.

5. Võtta kaalumisele ja võimalikult teostada tolliaitade ületoomine kaidele.

6. Sadamaartelli ja teised küsimused kontrolli mõttes tuua Kaubandus-tööstuskoja juure, kus selleks loouakse vastav kord.

Küsimuse igakülgseks kaalumiseks moodustada asjaomaste ringkondade nõupidamine, misjuures Koda on nõus põhimõttelise otsustamise järele esinema detailsemate ettepanekutega.

Maikuu teisel poolel on registreeritud järgmised uued firmad.

1. J u h a n A k e l, Abjas, toiduainete-kauplus.

2. K a r l A m j ä r v, Laius-Tähkvere v., vürtsipood.

3. A r n o l d B l a u v e l d t, Türis, pagariäri.

4. T õ r v a j a t e r p e n t i i n i t ö ö s t u s V. Hesse, Kähkva v.

5. J a a k o b J o o s t, Surju metskond, metsa raumine.

6. D a n i e l K a n n e l, Kähkva v., jahuja saeveski.

7. A l e k s a n d e r K i i s k, Koonga v., pudukauplus.

8. K a t h a r i n a K i p p e r m a n n, Nõmmel, toiduainete- ja majandustarvete kauplus.

9. H u g o K ü t t, Tallinnas, toiduainete-kauplus.

10. J ü r i L e n k, Tallinnas, riidekauplus en gros ja en détail, k/m. Ladu.

11. J o h. L i i v, Kilingi-Nõmmel, liha-kauplus.

12. E d. L o o r i n g, Velise v., kaubapood.

13. Ö i l m e L u i k, Mõisakülas, kaubapood.

14. A l. L u u r, Koonga v., pudukauplus.

15. Linda Paermann, Nõmmel, toiduainetekauplus.

16. Pauline Peetrik, Tallinnas, toiduainetekauplus.

17. Mihkel Schön, Sindi al., einelaud.

18. Juhan Siil, Rakveres, mööblikauplus.

19. Valther Steding, Pärnus, apteek ja rohukauplus.

20. Ed. Suster, Orajõe v., õllekauplus.

21. Metsatööstus Carl Tamberg

& Ko., Tallinnas, usaldusühing, täisosanik Carl Tamberg.

22. Leena Valtling, Tallinnas, toiduainetekauplus.

Maikuu teisel poolel tegevuse lõpetanud firmad.

1. Jaan Ruudi, Tallinnas, elektritarvete kauplus.

2. August Kalde, Kakkva v., tõrva- ja terpentiniitööstus.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Töötasu seisukord meie suur- tööstuses.

Meie suurtööstuses (ettevõtted 20 ja rohkem tööliseaga), on tegevuses keskmiselt 30.000 töolist, nendest ümmarguselt 17.500 meester. ja 12.500 naister. Üldiselt oli keskmine tunnitasu läinud aastal (meestele ja naistele) 31,1 senti — 29,3 senti vastu aastal 1927, ja 28,0 senti vastu 1926. aastal.

Kõige kõrgemad olid tööpalgad 1928. a. metallitööstuses (43,4 senti tunnis), kõige madalamad tekstiilitööstuses (23,7). Keskmine mees- töölise tunnitasu suurtööstuses möödunud aasta teisel poolel oli 37,0 senti ja naistöölisel 23,0 senti.

Keskmiselt teenisid tunnis 1928. aastal mees- töölised: lukusepad 33,5, valajad 43,2, tiserid 34,9, trükiladujad 53,3, müüriisepad 42,1, masi- nistid 32,7, mustatöölised 26,8 senti ja nais- töölised: keträjad 19,3, kangrud 21,5, mustatöö- lised — 18,7 senti.

Jõuvankrite üle piiri Eestisse laskmise kord.

Tolliametites on pandud maksuma järgmine kord jõuvankrite üle piiri laskmisel, missugused Eestisse sõidavad reisijatel kaasas olevate automobiilide, mototsüklettide ja teiste liikumis- abinõude üle piiri laskmise kohta käiva mää- ruse järele.

Jõuvankrite seaduses („R. T.“ nr. 30 — 29.a) § 7 ettenähtud maks välismaal registreeritud jõuvankrite pealt, nende triptikutega Eesti vabariigi piiresse sissesõidul, võetakse tolliametites vastu maksutunnistuse (vorm nr. 41 § 251) järele, kuhu kantakse järgmised andmed: mak- sime kuupäev, autoomaniku nimi, auto nr., tripti- ku nr., vastutaja autoklubi nimi, kelle arvele raha kantakse, maksu nimetus, mis aja eest

maks tasutud, vastuvõetud maksu summa, mak- suvastuvõtja allkiri, tolliameti pitsat.

Nimetatud maksutunnistused on jõuvankri- te seaduse elluviimise määruses § 60 ettenähtud maksukviitungiteks.

Eelnimetatud jõuvankrite Eestist väljasõidul nõutakse maksutunnistuse ettenäitamist (jõuvankrite seaduse elluviimise määruse § 60, „R. T.“ nr. 45 — 29. a.) kindlakstegemiseks, kas jõuvanker on tasunud maksu kogu Eestis viibi- mise aja eest. Kui jõuvanker on Eestis viibinud kauem, kui maksukviitungil on tähendatud, nõuab tolliamet puuduva maksu sisse, andes kviitungina vastu maksutunnistuse.

Kui jõuvankrid sõidavad Eestisse tollidepon- neerimisega, siis arvatakse eelnimetatud maks tollikviitungil, tähendades maksutunnistuses mär- gitavad andmed.

Samuti arvatakse ka jõuvankrite seaduse § 7 ettenähtud maks tollikviitungil, kui jõuvanker sõidab Eestisse tollimaksustamisega.

Eesti-Inglise laevaliin.

Hiljuti ärapeetud „Eesti-Inglise laevaliini A./s.“ peakoosolekul otsustati soetada 3 külmu- tusseadetega varustatud jääkindlat aurikut kogu- hinnas 1,6 milj. krooni; laevad on nähtud ette kergesti rikkiminevate kaupade veoks Eestist Inglismaale.

Kaubandus-tööstuskoda ja Soome-Eesti otseühendus.

Nagu Soome ajakirjandusest teada, on Hel- singi kaubanduskoda Soome-Eesti otseühenduse loomise küsimuse võtnud teatava kriitika alla.

Kuna küsimusel on laialdane majanduslik tähtsus, on meie Kaubandus-tööstuskoda, kelle esindaja ka võttis osa otseühenduse riikidevahelise komitee tööst, küsimuse võtnud uurimisele,

et anda vastuseletust Helsingi Kaubanduskoja arvamisele. Selleks kogutakse praegu materjale ning Koja seisukohta on oodata ligema aja jooksul.

Kaubandus-tööstuskojas ja meie majandusringkonnas valitseb arvamine, et Soome-Eesti otseühenduse komisjoni poolt soovitatud abinõude teostamisel selle ühenduse elustamiseks oleksid mõlemate maade valitsused võinud tegutseda energilisemalt, viies läbi eelkorraldused, mida pidas tarviliseks riikidevaheline komisjon, kelle otsused valitsustele on antud üle juba enam kui aasta tagasi. Eriti tähtsad nendest olid kauba- ja pagasiveo otseühenduse sisseseadmine, mis hõlbustaks kaupade ja reisijate liikumist, samuti ka passide kaotamine. Ka teised eelkorraldused on seni suuremalt jaolt läbi viimati.

Nagu kuulda, on säärase venitamise põhjuseks peaaegaliselt Rootsi ringkondade vastuseis Soomes, otseühenduse hõlbustamiseks üle Eesti, kuna selles nähakse võistlust liikumisele üle Rootsi või jällegi otseteed üle Stettiini.

Läti:

Muudatusi ja täiendusi Läti tollitariifis.

Tsemendi sisseveotolli on tõstetud 250% võrra.

17. mail s. a. võeti Läti säima poolt vastu ja astub 5. juulil 1929. a. jõusse seadus, millega muudeti ja täiendati maksvaid tollitariifi määre.

Tollimäärade kõrgendamise alal puudutab Eesti eriti tsemenditollide tõstmine kahe ja poole kordseks võrreldes endistega, s. o. tervelt 250 % võrra.

Nii oli varemalt toll portlandtsemendi pealt tünnides, kaaluga mitte üle 180 kg. maksim. 0,90 ja minim. 0,60, — nüüd aga vastavalt 2,25 ja 1,50.

Portlandtsement teistes pakistes, jahvatamatu klinker 100 kg. brutto — varemalt 0,45, ja 0,30, — nüüd aga vastavalt 1,10 ja 0,75.

Edasi seisab tariifides nende kahe tsemendi liigi kohta märkus, mida varem ei olnud ja nimelt: „Käesoleva (65) paragraafi punkt 5 lit. b ja c nimetatud tollimäärad astuvad jõusse 15. juulil 1929. a. ja jäävad maksma seni, kui kohalikud portlandtsemendi ja klinkeri hinnad ja headus vastavad rahaministri poolt välja antud määrusele. Vastupidisel juhul on ministrite kabinetil õigus rahaministri ettepanekul nimetatud litrites määrata järgmised tollid:

Punkt 5 lit. b.	0,90 ja 0,60.
Punkt 5 lit. c.	0,40 ja 0,30

Muudel muudatustel, samuti ka väljaveo tollitariifi määrade tõstmisel (vana raua pealt) pole Eesti kohta oluliselt tähtsust.

Soome:

Soomlased Eesti tollikorraldusest.

Hiljuti Tallinnas autonäitusel käinud insener J. E. Tuokkola on oma intervjuus „Kauppalehti“ lehe 13. V seletanud järgmist: „Meie äri viis Eesti automessile 3 Nash'i autot, messil oli rohkesti autosid, kuid enamjagu oli läinud aasta mudelid. Käesoleva aasta uusi marke oli ainult üksikuid. Maal näib küll olevat ostmise tahtet, kuid raha on õige napilt. Mis aga tundus piinlikuna autosid Soomest Tallinna viies ja sealt tagasi tuues oli, peab ütlema otsekohe, Eesti primitiivne tollikorraldus. Nii minnes kui tulles kestis tollimine peaaegu kogu päeva. Kõik tagavararõngud, tööriistad, ülepea vähegi kergemini küljest ära tulevad asjad tuli kiskuda lahti, bensiin tuli tankidest lasta välja, samuti vesi jahutajatest, kästi lasta välja veel õlidki, kuid siis lõppes juba ka soomlasegi kannatus. Algupärannistusele ei antud mingisugust tähendust, vaevalt neist saadi aru. Lõppeks kaaluti mitu korda, selgitati ja tulemus oli paks pakk allakirjutatud pahereid. Pead ütlema, et kui Eesti tahab soodustada Soome autosõitjatele lähipääsu oma territooriumil, siis tuleb tal võtta eeskujuga teistest maadest ja kõigepealt parandada oma tollikorraldust. Autosade müügi suhtes on Soome äridel häid võimalusi, sest Eesti on nüüd ja veel kaua odaspidigi rippuv Soome autotagavaraosade ladudest, kuna vähese autode arvu tõttu ei tasu ära Eestis asutada sarnaseid ladusid.

Rootsi:

L. M. Ericssoni telefonikontsern Rootsis.

Ericssoni telefonikontserni aastaaruanne näitab 1928. a. eest ümmarguselt 100 miljonit kr. üldtulusid ja maksab 7% dividendi. Üksi telefoni- ja kaablitehase, samuti ka raadioühingu tulud ulatusid 75 miljoni krooni peale, mis näitab 1927. aastaga võrreldes 25% juurekasvu, vaatamata sellele, et hinnad üldiselt ei tõusnud, vaid terava rahvusvahelise konkurentsi tõttu koguni on langenud. Kontserni välismaa tehased on oma läbikäike enam kui 28% võrra suurenandanud. Kontsessiooniühingutes oli 1. jaan. 1929. a. abonentide koguarv 141.000 120.000 vastu 1927. aasta lõpul, mis teeb välja 16% juurekasvu.

Telefonimaksudest ulatusid tulud aasta jooksul 20 milj. kroonile.

Kontsessioonühingutest maksab Mehhiko oma dividendi 10%, Entreriana (Lõuna-Ameerikas) 10%, Poola samuti 10%, Lõuna-Itaalia ühing aga 7%. Varssavis lõpetati automaatkeskjaama ehitamine 17.000 abonendile. Valmistamisel on kaks automaatkeskjaama, mis kokku peavad teenima 15.000 abonenti. Telefonivõrk Argentiinas automatiseeritakse. Samuti on ka Lõuna-Itaalias automaatkeskjaam valmis ja tarvitamiseks antud üle. Kontsern on saanud tellimise ka Eestilt Tallinasse automaatkeskjaama ehitamiseks; ühenduses seega võtab kontsern üle Tartu telefonivabriku. Norras ehitatakse Larviki telefonikeskjaam automaatjaamaks ümber ja omandatakse ühtlasi ka Norra telefonitehas „Elektrisk Bureau“. Kontsernil on ettevõtteid 18 riigis.

Rootsi tikustrusti peakoosolek.

Rootsi tikustrusti peakoosolek peeti ära 22. mail. Möödunud aasta puhaskasu on Kr. 55.645.463.— ja dividendi makstakse 15%, millest 5% on juba avansina makstud ette. Ülejäänud puhaskasu Kr. 28.645.463.— kantakse 1929. a. kahjude-kasude arvele. Juhatus volitati 1929. a. puhaskasu arvel maksuma välja avansina 5%. Direktorid, välja arvatud Gunnar Mellgren, valiti tagasi. Gunnar Mellgreni asemele valiti uueks direktoriks ins. Gunnar Ekström.

Belgia:

Juubelinäitus Antverpenis 1930. a.

Nagu meile meie konsul Antverpenis hr. G. Verbeeck teatab, korraldatakse Belgia iseseisvuse 100. aastapäeva mälestuseks 1930. aastal Antverpenis rahvusvaheline asumaade, mereasjanduse ja Vlaami kunsti näitus. Konsul hr. G. Verbeeck juhib Eesti võimude ja rahva tähelepanu suurele huvile, midä tuntakse üldiselt selle näituse vastu ja mida peaks tundma ka Eesti. See oleks näitus, kus ka Eesti kaubanduslik ja tööstuslik tegevus võiks ennast panna maksuma ja õppida mõndki, kuna suur osa Eestist eksporteeritavaid kaupu väga hästi sobiks Antverpeni näituse kavasse. Paljud riigid on juba praegu ametlikult teatanud oma osavõtust, esinedes näitusel väga avaras ulatuses.

Näitus jaguneb kolme ossa: koloniaalasjad, mereasjandus ja Vlaami kunst.

Vlaami kunsti osakond peaks eriti huvitama meie kunstharrastajaid, kuna sinna on koonda-

tud kunstiteosed kogu Vlaami linnade hiilgavast ja kuulsast kunstilisest minevikust.

Hra Monet, Antverpeni „Nieuve Gazet“i toimetaja, peale Eesti külastamist läinud aastal, on avaldanud sealsetes lehtedes hulga vaimustatud artikleid Eesti perekondades leiduvate Vlaami meistrite tööde kohta, mis siia on sattunud just elavate suhete tõttu Tallinna, Pärnu ja Antverpeni vahel keskajal, eriti Hansa ajajärgul.

Samuti pakub suurt huvi ka meriasjanduse osa näitusel, kuna Antverpeni linnavalitsus esitab näitusele oma sadama arengu ja läbikäikude kohta selge ja õpetliku ülevaate. Antverpen on sadam, kus on kõige rohkem korrapäraseid liine ja seepärast on temaga otsekohesest ühenduses kogu maailma tähtsamad sadamad.

1928. a. käis Antverpeni sadamas 11.333 raeva 28.604.559 tn. Eesti lipp esineb statistikas praegu 8 aurikuga 7279 tonni, — see tähendab eelmise aastaga võrreldes siiski tunduvat edu.

Saksamaa:

Kaubalaevastiku mõju Saksa maksubilansis ja abinõud selle mõju tõstmiseks.

Saksa reederite ühingu ja stat. keskbüroo ühisel tööel on tehtud täpsed kokkuvõtted Saksa kaubalaevastiku teenistuse kohta välisvaluutas 1924.—1928. a. Selle järele kujunes laevastiku kaudu teenistus järgmiselt:

	1925.	1926.	1927.	1928.
	milj. R.-mk.			
Sissetulek prahtidest	+485	+550	+592	+535
Välismaale kulud	—255	—284	—318	—334
Välismaa laevade maksud Saksas	+10	+10	+12	+12
Välismaa laevade kulud Saksas	+14	+10	+14	+12
Netto-sissetulek prahiv.	+251	+286	+300	+277
Netto-sisset. reisijaist	48	71	74	74
Netto-maksubilansis	299	357	374	351

Viimased kaks aastat annavad umbkaudset kalkuleeritud andmed

Näeme, et laevasõidu kaudu puhtalt riiki tulev raha teeb välja meie rahas umb. 32—33 miljardit senti.

Et Saksa laevade mõju ja teenistusvõimalusi veelgi tõsta, on Saksa teedeministeerium pöörnud majandusministeeriumi kaudu Saksa tööstuse keskkliidu poole, et viimane mõjuks sellele, et Saksa kaupade veol antaks eesõigus Saksa lipule

Viimane liit on pöörnud vastava ringkirjaga kõikide oma liikmete poole, soovitades Saksa lipule anda eesõigus. Meiegi peame oma juures sellest võtma eeskujul

E. M.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

1.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

I. A. Sisseveotollitariifis.

Roguski valmistamiseks tarvitav niinepuukoor, mis on umbes 40 sm. pikkusteks tükkideks lõigatud, ning pealmisest koore osast vabastatud, t.-t. § 62 p. 2 alla kuuluvaks, t.-s. § 216 kohaselt (T.-k. otsus nr. 2767 — 11. V 29. a.);

trichloräthyleen (C_2HCl_3), t.-t. § 112 p. 1-f alla kuuluvaks, kui dekoliiini ja tetraliini sarnane aine (T. K. otsus nr. 2740 — 4. V 29. a.);

elektrikaabel, mis koosneb kahest vasktraadist, missugused kumbki eraldi kaetud kummiga läbileotatud riidega; mõlemad ühiselt kaetud jutega, paberiga ja tsingitud raudplekiga, t.-t. § 156 p. 3 alla kuuluvaks, kui elektrikaabel metallist pantseriga (T. K. ots. nr. 2755 — 11. V 29. a.);

autoteljed, t.-t. § 173 p. 7-d alla kuuluvaks, kui auto osad (T. K. otsus nr. 2729 — 4. V 29. a.);

jalgratta tüüri (lengstangi) käepide, mille alumine kord on papist ja pealmine kord tselluloidist, pealmine kord katub täiesti alumise korra, t.-t. § 177 p. 3 alla kuuluvaks kui papist teosed, ilustatud (T. K. otsus nr. 2743 — 4. V 29. a.);

puuvillaste lõngade otsad ja jäätised, t.-t. § 179 p. 1 alla kuuluvaks, kui puuvilla jäätised t.-s. § 216 kohaselt (T. K. otsus nr. 2766 — 11. V 29. a.);

kätesoendaja, valmistatud umbes 11 sm. \times 6 sm. \times 2 sm. suurusel aukudega metallkarbidist, mis tõmmatud üle kiulise materjaliga, ning sinna sisse paigutatud söest: metallkarbid t.-t. § 215 ja süsi t.-t. § 71 p. 5-a alla kuuluvaks (T. K. otsus nr. 2738 — 4. V 29. a.);

väike kinoaparaat, mille suurus umbes 14 \times 14 \times 8 sm., töötab hariliku valgustuse abil, lindi liikumapanemiseks käega ringiaetav mehanism, t.-t. § 215 vastava punkti alla kuulu-

vaks, kui laste mänguasi (T. K. otsus nr. 2769 — 11. V 29. a.);

autolaternad, mille osad üksteisest ilma instrumentidega lahutatavad, osade materjali järele äratollitavaks (T. K. otsus nr. 2725 — 4. V 29. a.);

2.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee seletas:

Rahaministri teadaandes „R. T.“ nr. 58 — 1928. a. p. 8 räägitakse päritoludokumentidest, mille hulka kuuluvad ka ümberlaadimise tunnustused (T. K. otsus nr. 2736 — 4. V 29. a.).

Tollidirektori ringkirju.

1.

Teatan, et laevade varustamist laevamoona-ga tuleb korraldada igas tolliametis, võttes aluseks alljärgnevad põhimõtted:

1) tollisead. § 78 märkuse 2 põhjal võib laevale tarvilikku moona laadida ilma revideerimisakti kokku seadmata, kantselei- ja tollimaksude võtmata ning tunnustuste nõudmata, missugused on nähtud ette nende ainete kaubana välja-veo puhul.

2) Isikud, kes soovivad laevu laevamoona-ga varustada, on kohustatud sellest suusõnal tolliametis, selleks määratud ametnikule teatama ja andmed esitama laevale laaditava moona kohta.

3) Suusõnalise teadaande põhjal seatakse kokku vastav luba, 2 eksemplaris (vorm nr. 67 § 41), missuguse loa 1 eks. põhjal valvur moona laseb laadida laevale.

Õiendus: Tollikomitee otsus nr. 2678 — 27/29. IV 29. a.

2.

Aktsiisi peavalitsus teatab, et aktsiisimaksu alla kuulub ainult presspärm ja kuivpärm, kuna pärm „Vierka-Weinhefe“, mida veini valmistamiseks tuuakse välismaalt sisse seemnepärmina, ei saa lugeda kummagi alla ja seepärast ei kuulu aktsiisimaksu alla, küll aga tema sissetoomiseks aktsiisi seaduse § 110 märk 1 põhjal tarvilik on akts. peaval. eriline luba.

Õiendus: Akts. peaval. kiri 28. IV 29. a. nr. 450, 3. V 29. a. nr. 637.

3.

Panen tolliametites maksma järgmise korra:

Juhtumil, kui välismaalt sissetoodav bensiin ja teised nafta destilleerimise vedelad produktid ning igasugused segud, mida võib tarvitada bensiini aseainetena jõuvankrite mootorite kütmiseks, alluvad bensiinimaksu alla, siis tuleb revideendil, kes eelnimetatud aineid revideeris, revideerimisaktis teha märkus, et kaup kuulub bensiinimaksu alla.

Õiendus: Bensiinimaksu seadus („R. T.“ nr. 3 — 29. a.) ja teedeministri määrus bensiinimaksu alla kuuluvate produktide ja segude tunnuste kindlaksmääramiseks („R. T.“ nr. 41 — 29. a.).

Allak.: N. E. Niitem, tollidirektor.

P. Poom, tollikontrolör.

4.

Avaldatakse teadmiseks, et arvates 15. juunist 1929. a. on vastastikususe eeldusel legaliseerimise nõudest vabastatud päritolutun-

nistused, millised on antud välja Eestisse veetavate Greeka kaupade kohta Eesti-Greeka kaubalepingu põhjal „R. T.“ nr. 61 — 1927. a.

Alus: Majandusministri korraldus 27. V 1929. a. nr. 1716-M, valisministeeriumi kirjal nr. 37-K 22. V 1929. a.

5.

Avaldatakse teadmiseks, et 1) Eesti-Prantsuse kaubanduskonventsioon („R. T.“ nr. 44 — 1929. a.) astus jõusse 29. mail 1929 a. (välisministeeriumi teadaanne „R. T.“ nr. 48 — 1929. a.).

2) Selle konventsiooni maksmahakkamisega kaotas maksvuse 7. jaanuaril 1922. a. sõlmitud ja „R. T.“ nr. 99/100 — 1922. a. avaldatud Eesti-Prantsuse kaubaleping („R. T.“ nr. 44 art. 42).

3) Kaubalepingute käsitlemise kohta antud juhtnöörid jäävad üldiselt maksma, kuivõrra nad käesoleva konventsiooniga on kooskõlas.

Alus: Majandusministri eeskiri nr 1806-M 28. V 1929. a.

Allk.: tollidirektor N. E. Niitem.

„KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATAJA“

pooleaasta tellijaid,

kelle tellimisaeg lõpeb 1. juulil,

palutakse tellimise uuendamiseega rutata,

et ajakirja saatmises ei tuleks vahet.

Talitus.

Turgude ülevaade.

Seisukord rahaturul. Seisukord meie rahaturul on vaevast muutunud viimaste nädalate jooksul. Mai lõpul tundus teatavat kergendust, mida nähtavasti põhjustas eksportkaubanduse elustumine. Üldine meeleolu, ühenduses soodsate teadete taliviljade seisukorra kohta, on tunduvalt tõusnud.

Laevaveo prahituru seisukord.

Meid huvitava Balti- ja Valgemere prahituru seisukord tramplaevadel on nagu ette võis näha (v. „K.-T. T.“ nr. 9) viimasel ajal paremaks ja ja kindlamaks muutunud. On isegi tunda teatavat tonaashi puudust prompt-laadungiteks. Eriti metsaveoks Leningradist ja Valgest merest, samuti kui süteveoks Danzigist. Selle tõttu on ka prahihinnad muutunud kindlamaks, mida ka vii-

mased chartimised tõendavad. Nii makseti: Paberipuud, Leningrad/Rotterdam 46/—47/, Antverpeni kuni 48/—.

DBB lõuna-Soomest Londoni 43/—45/— laevades 1000—600 stand. Lõuna-Soomest Amsterdami 25—26 guld. DBB eest.

Ka Rootsist maksetakse paremaid hindu, millele aitab kaasa eriti Rootsi laevaohvitseride streik, mis ka muidu prahtide tõusu mõjutab.

Danzigi süteprahtidest maksetakse ka paremat hinda, samuti kui vähe on tõusnud ka Inglise süteprahid, kuna paljud laevad seniste prahtide juures otsustasid ballastis sõita. Viimased prahid Inglismaalt Baltimerre kõiguvad 5/6—6/6 vahel. Loodetavasti kestab kindel tendents prahtides edasi.

E. M.

AKTSIASELTS

TALLINNA KÕIEVABRIK

John Carr'i pärijad

Kopli t. 33 Tel. 12-79

Soovib laost

kõisi, nõöre, trosse

Toiduainete turg.

London.			
11. VI. Nisu, kaal—496 Ingl. ni.		Pärnu H. D.	£ 71.0.— —
Northern Manitoba	—	Slanetz U/A Medium	" 83.0.— 84.0.
Hard Winter	—	Bacon, kaal 112 Ingl. n.	"
Rosario Santa	£ 38/	Iiri	sh. 110.— 130.—
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		Daani	" 106.— 112.—
Manitoba	" 32/6	Kanada	" 98.— 108.—
Austraalia	" 29/3	Hollandi	" 96.— 106.—
Kansas	" 31/	Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal —		Inglise	" 13.8.— 15.6
370 Ingl. naela.	" 29/10 ¹ / ₂	Daani	" 11.9.— 14.3
California, kaal — 424 Ingl.		8. VI. Või, kaal — 112 Ingl. n.	
naela	" 43/	Daani	" 170.— —
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela		Uus-Merimaa	" 170.— 172.—
La Plata	" 21/9	Austraalia	"
Canada Nr. 2	" 21/1 ¹ / ₂	Argentiina	"
Linad, cif.		6. VI. Läti	" 158.— 162.—
Riga		" soolatud	" 158.— 162.—
		Eesti	" 158.— 162.—
		" soolatud	" 158.— 162.—
		Siberi	" 156.— —

Hamburg.

11. VI. Nisu.

Sisemaa, tonni eest	Rmk.	228—230
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		11.95
Hard Winter II, 100 kgr. eest termiin	fl.	11.05
Ameerika jahu, 100 kgr. eest termiin	\$	5 ³ / ₄ —6 ³ / ₄

Rukis

Sisemaa, tonni eest loco	Rmk.	212—214
Western II, cif 100 kg. eest loco fl.		10—15

Kaerad

Sisemaa, tonni eest		—
-------------------------------	--	---

9. VI. Odrad, talve

Sisemaa, tonni eest	Rmk.	166—168
-------------------------------	------	---------

Odrad, suve

Sisemaa, tonni eest	"	182—208
-------------------------------	---	---------

11. VI. Suhkur

C. S. R. Feinkorn, 50 kg. eest, loco	£	9/9
--	---	-----

Saksa, 50 kg. eest termiin	£	9/9 ³ / ₄
American Fine Granulated 50 kg. eest	"	—
Riis Burmah II, 50 kg. eest	"	14/-

Rasv

Purelard American, 100 kg. eest	\$	30 ³ / ₄
Steamlard	"	29

6. VI. Või, Berliini en gros hinnad, tsentneri eest

Sisemaa I sort	Mk.	157.—
" II "	"	148.—
" III "	"	132.—
Välismaa	"	—
Eesti või	"	175—181
Läti või, punane	"	178—179
" " must	"	175—178
Unus Merimaa	"	—
Siberi	"	—

Välisbörsid:

	L O N D O N										
	30. V	31. V	1. VI	3. VI	4. VI	4. VI	6. VI	7. VI	8. VI	10. VI	11. VI
Frank	124.04	124.04	124.05	124.08	124.05	124.03	124.03	124.05	124.05	124.03	124.03
Dollar	4.8501	4.8488	4.8486	4.8491	4.84 ⁷ / ₈	4.8488	4.8491	4.8488	4.8485	4.8485	4.8485
Rootsi kroon	18.14 ¹ / ₈	18.14	18.14	18.138	18.14	18.13 ³ / ₄	18.13 ³ / ₄	18.13 ³ / ₄	18.13 ⁷ / ₈	18.13 ⁵ / ₈	18.12 ⁷ / ₈
Daani kroon	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁷ / ₈	18.208	18.208	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ³ / ₈	18.20 ⁷ / ₈	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁷ / ₈	18.20 ³ / ₈
Norra kroon	18.20 ¹ / ₈	18.20	18.20	18.20	18.20	18.19 ⁷ / ₈	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20
Saksa mark	20.34	20.34 ³ / ₄	20.34 ¹ / ₄	20.34 ¹ / ₈	20.33 ⁵ / ₈	20.33 ⁵ / ₈	20.33 ³ / ₈	20.33 ³ / ₈	20.33 ¹ / ₈	20.33 ⁵ / ₈	20.33 ⁷ / ₈
Soome mark	193.05	193.05	192.97	193.00	193.—	192.97	192.95	192.97	192.95	192.97	192.95
Floriin	12.0700	12.0659	12.0631	12.0737	12.07 ³ / ₈	12.0740	12.08	12.0803	12.0787	12.0775	12.0737
Liira	92.66	92.67	92.69	92.67	92.65	92.58	92.69	92.69	92.70	92.69	92.68
Helveetsia fr.	25.19 ⁵ / ₈	25.19 ³ / ₈	25.19 ¹ / ₈	25.19 ³ / ₈	25.19 ⁵ / ₈	25.188	25.19 ¹ / ₄	25.19 ¹ / ₄	25.19 ³ / ₈	25.19 ³ / ₈	25.20 ³ / ₄
Tshehhosl.kr.	163.75	163.75	163.68	163.71	163.75	163.68	163.71	163.68	163.68	163.75	163.75
Belgia frank	34.90 ³ / ₄	34.89 ⁵ / ₈	34.89 ⁷ / ₈	34.92	34.92 ⁵ / ₈	34.92 ³ / ₈	34.91 ⁵ / ₈	34.908	34.90 ¹ / ₈	34.92	34.91 ³ / ₈
Schillingid	34.53	34.53	34.52	34.52	34.52	34.51	34.51	34.51	34.51	34.51	34.52
Pengo	27.83	27.83	27.83	27.82	27.84	27.82	27.82	27.82	27.82	27.82	27.82
Latt	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21	25.20 ⁷ / ₈	25.21	25.21	25.21
Litt	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Tsherv.	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42
Eesti kroon	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.19	18.18	18.19	18.18	18.18
Höbe p/unts	2/1 ⁵ / ₈	2/1 ⁹ / ₁₆	2/1 ³ / ₈	2/2 ³ / ₁₆	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2 ⁵ / ₁₆	2/2 ¹ / ₄
Plaat. p/unts			240/245								
Kuld p/u.											

	B E R L I N										
	30. V	31. V	1. VI	3. VI	4. VI	5. VI	6. VI	7. VI	8. VI	10. VI	11. VI
Naelsterling	20.342	20.344	20.342	20.339	20.336	20.336	20.336	20.334	20.332	20.334	20.336
Frank	16.40	16.40	16.40	16.395	16.395	16.395	16.395	16.395	16.395	16.395	16.395
Dollar	4.1935	4.19 ¹ / ₂	4.1955	4.194	4.194	4.194	4.1935	4.193	4.193	4.1935	4.194
Rootsi kroon	112.13	112.14	112.14	112.12	112.10	112.10	112.13	112.11	112.10	112.12	112.16
Daani kroon	111.75	111.74	111.74	111.72	111.70	111.70	111.70	111.70	111.68	111.70	111.72
Norra kroon	111.76	111.76	111.76	111.74	111.71	111.72	111.73	111.72	111.69	111.71	111.71
Soome mark	10.538	10.538	10.538	10.538	10.535	10.537	10.535	10.535		10.535	10.535
Floriin	168.57	168.60	168.54	168.44	168.38	168.42	168.39	168.30	168.38	168.37	168.40
Liira	21.96	21.955	21.96	21.95	21.94	21.95	21.94	21.94	21.93	21.945	21.945
Helveetsia fr.	80.72	80.75	80.76	80.74	80.72	80.705	80.715	80.705	80.71	80.695	80.685
Tshehhosl.kr.											
Belgia frank	58.26	58.27	58.29	58.28	58.23	58.21	58.25	58.235	58.235	58.24	58.23

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaate kaupade nimikirjad ja hinnad (en gros).

		Kroonid.	Kroonid	
Jahud: nisu, pehme, Ameerika	100 kg.	42.00 - 44.70	Heeringad, Matfulls	tünn 48.00—54.00
ja Inglise			Heeringad, Schoti Matties	" 51.00—53.00
" sõre, Ameerika			" Schoti Matfulls	" 55.00—57.00
ja Inglise		43.30—44.—	" Norra	" 25.—
"J. Puhk ja Pojad" suurveski			Liha, sea, I sort	1 kg. 1.20—1.25
Jahu: rukki	"	16.80—17.40	Liha, looma, I sort	" 0.70—0.85
" püül	"	23.80—25.00	Õlikoogid, linaseemne	100 kg. 20.75
nisu, pehme — sõre	"	35.00—45.00	" päevalille	" 20.—
"J. Puhk ja Pojad" suurveski			" suhkrupeedi	" 12.60
saadused. Hinnad arvatud 50			Jahu, päevalille	" —
kg. eest ühes valge puuvil-			Segajõutoit I s.	" 19.75
lase kotiga.			II s.	" 18.—
Püülijahu:			Soja tangud	" 21.—
Rukkipüül patent (à 50 kg.)		29.60	Nisukliid	" 12.60—13.00
" harilik		25.—	Puuvillane riie, Bjas	meeter 0.59—0.73
"Eesti Parem" saiajahu à 50 kg.		43.50	" " Mitkal	" 0.45—0.53
"Kalev"		41.—	Lina, Liivi R. Saatejaam 1000 kg.	1098.—1128.50
"Taara"		40.—	" Petseri " " "	1159.—1189.50
"Kungla"		37.—	" Võru " " "	1159.—1189.50
"Sampo"		35.—	" Tartu " " "	1098.—1128.50
Manna		46.—	Kivistüsi, auru, Yorkshire,	
Granular		42.—	2 korda pestud	1000 kg. 25.50—27.00
" poolsõre		44.50	" " Newcastle	" 25.50—27.00
" sõre		45.—	" sepa	" 26.50—27.50
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.		Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik	" 40.—
Jahu: rukki	"	17.85—18.75	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	" 6.10
" " püül	"	24.00—24.60	" I " B	" 5.50
" nisu, pehme — sõre	"	34.50—44.00	" II "	" 4.90
Peluskid, külvi	"	—	" III "	" 2.75
Vikid	"	—	" Fenolaat, netto	100 kg. 9.50
Nisu, külvi, suvi "Rubiin"	"	—	" Gudroon, brutto	" 12.25
Rukis, Saksamaa	"	15.00—15.90	" Tooresõli, netto	" 9.25
Kaerad, toidu, Eesti	"	15.00—15.50	" "Mootornafta"	" 10.—
" " Saksamaa	"	15.70—16.00	Riigi turbatööstus: "Turvas"	1000 kg. 12.85
Ristikhein, punane, Siberi, külvi	"	—	Põlevkivipigi franko j. Kohtla	100 kg. 11.25
Odrad, toidu	"	17.50—18.00	Raud, sordi	" 16.00—18.00
" külvi, kahetahuline	"	—	" vits	" 20.00—28.00
" neljatahuline	"	—	" plekk	" 24.00—28.00
Herned, valged, Vene	"	—	" plekk, tsingitud	" 35.00—38.00
" " Hollandi	"	36.00—38.00	" talad	" 16.—
Riis, Burma II	"	38.00—39.00	Teras, Inglise	" 75.—100.—
Kartulid, eksport	"	6.75—7.00	" Saksa	" 75.—150.—
Kartulitärklis "Superieur"	"	41.20	" vedru	" 27.50—30.50
Siirup, kartuli, 420/0	"	48.80	" tööriistade	" 73.25—85.40
Glükoos	"	45.70	Inglüstina	" 550.—
Või, eksport, I sort	1 kg.	2.75—2.80	Seatina	" 53.40—57.95
Margariin, välismaa	"	1.17—1.22	Vaskplekk, punane	" 250.—
" " kodumaa	"	1.09—1.15	" " valge	" 230.—
Kaseiin, Eesti	100 kg.	74.00—78.00	Tsinkplekk	" 97.50
Juust "Schweitsi", kodumaa	1 kg.	1.75—1.80	Masinaõli,	" 27.45—29.30
Munad, eksport, I s. (kast 360 tk.)	kast	26.10—28.80	" Poola	" 24.40—26.25
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.55—1.75	" Ameerika	" 29.90—31.70
" Inglise	"	1.30—1.45	" mootori	" 35.40—42.70
Kohv, Rio, Santos	"	2.65—2.75	" " Poola	" 32.95—34.80
" " Kesk-Ameerika sordid	"	3.20—4.25	" auto	" 39.65—103.70
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	5.20—5.65	" Poola	" 36.60—45.75
" " Orange Pekoe, Java	"	4.70—5.30	Linaseemneõli	" 87.00—90.00
" " Moning, Hiina	"	2.55—2.80	Värnits	" 90.00—95.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	32.00—32.50	Tsilindriõli, Ameerika 280°	" 31.10—36.60
" " Inglise	"	33.00—33.50	" " 320°	" 45.75—54.90
" " " Tsch-Slov.	"	33.00—33.50	Nafta, Vene	" 13.10—14.00
" " " Vene	"	—	" Ameerika	" 11.90—13.10
Suhkur, peenike, valge, Poola	"	32.00—32.50	" Poola	" 11.90
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun			Petrooleum, Vene, sisternid ja	
jaam Irboska ja Narva	"	3.35—3.40	vaadid	" 17.25—18.50
" " Saksa	"	3.75—4.25	" " Am., sistern. ja vaadid	" 17.25—18.50
Heeringad, Yarmouth Matties tünn		44.00—50.00	Bensiin, Vene	" 36.00—39.00
			" Ameerika	" 36.00—39.00

Kaubandus-tööstusaktsiaselts „KREENBALT”

Tallinn, S. karja 13.

Postikasti 346.

Telegr. aadr.: „KREENBALT” Tallinn.

Telefonid: 2-41, 24-66, 31-58 ja 31-02.

Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müügikeskkoht ja pealadu:

Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri o.-ü. vabriku, Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise A.-S., Sindi Kalevivabriku Ühisuse, end. Vöhrmann ja Poeg, Eesti Niidi Vabriku Ühisuse.

Kõikide ülalnimefatud vabrikute saaduste engros müük, nimelt:

igasugused puuvillariided: pleekimata, pleegitud, värvitud, trükitud, merseri-seeritud, lõngad, puuvillane vatt j. n. e.

Härrade ja daamide palitute, kostüümide, ülikondade riided, tekid, räfikud, villane vatt j. n. e.

Kõik sordid õmblusniiti: valge, must, värviline.

Eesti Speditsiooni A/S. end. Kniep & Werner

(asut. 1870. a.)

Aktiiva.		äriseis 31. detsembril 1928. a.		Passiiva.			
Kassa ja jooksvad arved pankades	Kr. 21.985.42	Põhikapital	Kr. 215.000.—	Välisraha	553.52	Tagavarakapital	3.400.—
Vekslid	117.877.17	Eriline tagavarakapital	10.000.—	Elektrivalgustuse sisseseade	1.456.35	Pensionikapital	2.368.—
Elus ja eluta inventar	1.804.05	Kreeditorid	487.602.48	Liikuv varandus	11.985.42	Hõpoteegid	100.000.—
Liikumata varandus	203.000.—	Liikumata varanduse kustutus	8.376.—	Liikuvad summad	493.004.05	Liikuva	11.141.15
Deebitorid	17.—	Üleminevad summad	7.769.33	Muud aktivad	4.457.93	1927. a. puhtakasu ülekanne	1.153.22
Üleminevad summad	4.457.93	1928. a. puhaskasu	9.390.73				
		Kr. 856.140.91				Kr. 856.140.91	
Väljaminekud:		Kasu- ja kahju-arve		Sissetulekud:			
Ärikulud	Kr. 63.031.32	Speditsioon, kinnisvara, protsendid, kursivahed	Kr. 81.821.98	Kasujaotus 8. juunil 1929. a. peetud järjekorralise aktsionäride peakoosoleku põhjal:			
Kinnis- ja vallasvara kustutused	3.378.36			1928. a. puhaskasu	Kr. 9.390.73	Tagavarakapitaliks	Kr. 600.—
Kinnisvara	6.081.57			1927. a. puhtakasu ettekanne	1.153.22	Pensionikapitaliks	442.—
Puhaskasu	9.390.73					Eriliseks tagavarakapitaliks	7.000.—
	Kr. 81.821.98					Revisjonikomisjoni liikmete tasuks	400.—
						Riigimaksude tasumiseks ja ettekandeks tulude arvele 1929. a.	2.041.95
							Kr. 10.483.95
							Kr. 10.483.95

Juhatus.

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Vastutav toimetaja H. Anto.

Tall. E. Kirj.-Üh. trükkkoda, Pikk t. 2.